

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економіки і управління

Кафедра менеджменту, адміністрування та готельно-ресторанної справи

ДИПЛОМНА РОБОТА

магістра

Галузь знань 07 Управління та адміністрування

Спеціальність 073 Менеджмент

Освітня програма Менеджмент організацій

на тему:

«Фінансовий аналіз в управлінні економічною діяльністю підприємства

(на прикладі ТОВ «ЕКО-СФЕРА»)»

Шифр МРМО. _____ .00.00.00

Виконав:

студент групи МОм 19-1

Посмітюха Д.П.

Керівник:

канд. екон. наук, проф.

Рясних Є.Г.

До захисту допускаю:

Зав. кафедри менеджменту,
адміністрування та
готельно-ресторанної справи
докт. екон. наук, професор

Йохна М.А.

_____ 20__ р.

Хмельницький, 2020

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економіки і управління
 Кафедра менеджменту, адміністрування та готельно-ресторанної справи
 Освітній рівень магістр
 Галузь знань 07 Управління та адміністрування
 Спеціальність 073 Менеджмент
 Освітня програма Менеджмент організацій

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри _____

“ _____ ” _____ 2020 р.

ЗАВДАННЯ
НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ МАГІСТРА

_____ Посмитюхи Дмитра Петровича _____

1 Тема роботи. «Фінансовий аналіз в управлінні економічною діяльністю підприємства (на прикладі ТОВ «ЕКО-СФЕРА»)

керівник роботи Рясних Є.Г. к.е.н., проф.

Затверджена наказом ректора університету від “ ___ ” _____ 2019 р. № ___

2 Строк подання студентом роботи на кафедру _____

3 Вихідні дані до роботи. Наукова та навчально-методична література, періодичні видання, нормативні та законодавчі акти, статистичні дані, звітність підприємства

4 Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ В УПРАВЛІННІ ЕКОНОМІЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

РОЗДІЛ 2 ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА ОЦІНКА ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ЕКО-СФЕРА

РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ ТОВ «ЕКО-СФЕРА» В УПРАВЛІННІ ЙОГО ЕКОНОМІЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

5 Перелік графічного матеріалу (із зазначенням обов'язкових креслень):

1. Фінансовий аналіз в складі економічного аналіз підприємства
2. Погляди економістів на сутність поняття фінансового аналізу

3. Користувачі фінансової інформації та показники, що їх цікавлять.
4. Техніко–економічні показники ТОВ «ЕКО–СФЕРА» за даними 2017-2019 років
5. Горизонтальний аналіз Балансу ТОВ «ЕКО-СФЕРА»
6. Вертикальний аналіз Балансу ТОВ «ЕКО-СФЕРА»
7. Розрахунок коефіцієнтів фінансової стійкості ТОВ «ЕКО-СФЕРА» протягом 2017-2019 років
8. Розрахунок коефіцієнтів рентабельності ТОВ «ЕКО-СФЕРА» протягом 2017-2019 років
9. Грошові потоки підприємства ТОВ «ЕКО-СФЕРА» протягом 2018-2019 років
10. Шляхи удосконалення фінансового аналізу ТОВ «ЕКО-СФЕРА» в управлінні економічною діяльністю підприємства

6 Консультанти по проекту (роботі), із зазначенням розділів, що стосуються їх

Розділ	Консультант	Підпис, дата	
		Завдання видано	Завдання прийнято

7 Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва етапів дипломного проекту (роботи)	Термін виконання етапів проекту (роботи)	Примітка
1.	ВСТУП		
2.	РОЗДІЛ 1		
3.	РОЗДІЛ 2		
4.	РОЗДІЛ 3		
5.	ВИСНОВКИ		
6.	СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ		
7.	ДОДАТКИ		

Студент _____

Керівник роботи _____

РЕФЕРАТ

Тема: Фінансовий аналіз в управлінні економічною діяльністю підприємства (на прикладі ТОВ «ЕКО-СФЕРА»).

Магістерська робота: 95 с., 12 рис., 20 табл., 73 літературних джерела.

Об'єкт дослідження ТОВ «ЕКО-СФЕРА».

Предметом дипломної роботи є процеси управління фінансовим станом підприємства ТОВ «ЕКО-СФЕРА» засобами фінансового аналізу.

Мета дипломної роботи – на основі аналізу процесів управління та ґрунтового фінансово-економічного аналізу ТОВ «ЕКО-СФЕРА», розробити комплекс рекомендацій з удосконалення управління економічною діяльністю шляхом ефективного фінансового аналізу.

Методи дослідження – економіко-статистичні, математичні, порівняльного аналізу.

Аналіз діяльності підприємства, а також практика фінансового аналізу, що існує на ТОВ «ЕКО-СФЕРА» дозволила запропонувати наступні заходи з оптимізації фінансового стану підприємства в складі економічної його діяльності:

1. Запровадження беззбиткового методу аналіз фінансового стану ТОВ «ЕКО-СФЕРА».
2. Розрахунок ефекту фінансового важеля при оцінці ефективності залучення кредитних ресурсів ТОВ «ЕКО-СФЕРА»
3. Створення фінансово-аналітичного блоку управління підприємством ТОВ «ЕКО-СФЕРА» для відокремлення аналітичної функції.

КЛЮЧОВІ СЛОВА:

ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ, АНАЛІЗ БЕЗЗБИТКОВОСТІ, МАРЖИНАЛЬНИЙ АНАЛІЗ, ФІНАНСОВИЙ ЛЕВЕРІДЖ

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА:

ФИНАНСОВЫЙ АНАЛИЗ, АНАЛИЗ БЕЗУБЫТОЧНОСТИ, МАРЖИНАЛЬНЫЙ АНАЛИЗ, ФИНАНСОВЫЙ ЛЕВЕРИДЖ

KEY WORDS:

FINANCIAL ANALYSIS, BREAKEVEN ANALYSIS, MARGINAL ANALYSIS, FINANCIAL LEVERAGE

ЗМІСТ	С.
ВСТУП	5
1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ В УПРАВЛІННІ ЕКОНОМІЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА	8
1.1 Сутність та завдання фінансового аналізу в управлінні економічною діяльністю підприємства	8
1.2 Види та напрями здійснення фінансового аналізу	15
1.2.1 Аналіз фінансової звітності. Вертикальний, горизонтальний, трендовий аналіз	17
1.2.2 Коефіцієнтний аналіз діяльності підприємства	22
1.3 Комплексна оцінка фінансового стану підприємства	31
Висновок до розділу 1	36
2 ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА ОЦІНКА ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ЕКО-СФЕРА»	38
2.1 Характеристика системи управління ТОВ «ЕКО-СФЕРА»	38
2.2 Характеристика показників діяльності ТОВ «ЕКО-СФЕРА»	45
2.3 Аналіз фінансового та майнового стану ТОВ «ЕКО-СФЕРА»	50
Висновок до розділу 2	60
3 ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ ТОВ «ЕКО-СФЕРА» В УПРАВЛІННІ ЙОГО ЕКОНОМІЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ	62
3.1 Беззбитковий метод аналізу фінансового стану ТОВ «ЕКО-СФЕРА»	62
3.2 Ефект фінансового важеля при оцінці ефективності залучення кредитних ресурсів ТОВ «ЕКО-СФЕРА»	67
3.3 Створення фінансово-аналітичного блоку управління підприємством ТОВ «ЕКО-СФЕРА» для відокремлення аналітичної функції	73
Висновок до розділу 3	79
ВИСНОВКИ	81
ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ	85
ДОДАТКИ	92

ВСТУП

Дипломна робота магістра є кінцевим результатом самостійної індивідуальної навчальної діяльності, науковим дослідженням, яке підводить підсумки вивчення ним дисциплін, проходження всіх навчальних та виробничих практик, а також проходження переддипломної практики. Вона покликана поєднати теоретичні знання із визначеної тематики та практичні навички, отримані протягом проходження практики.

Об'єктом дослідження обрано ТОВ «ЕКО-СФЕРА».

Предметом дипломної роботи є процеси управління фінансовим станом підприємства ТОВ «ЕКО-СФЕРА» засобами фінансового аналізу.

Мета дипломної роботи – на основі аналізу процесів управління та ґрунтовного фінансово-економічного аналізу ТОВ «ЕКО-СФЕРА», розробити комплекс рекомендацій з удосконалення управління економічною діяльністю шляхом ефективного фінансового аналізу.

В межах поставленої мети, до виконання поставлені наступні задачі:

- аналіз теоретичних основ фінансового аналізу в управлінні економічною діяльністю, дослідження сутності фінансового аналізу, його видів, методики здійснення із позитивними та негативними сторонами;
- аналіз системи управління об'єкта дослідження, визначення загальних тенденцій його функціонування та розвитку;
- здійснення фінансового аналізу ТОВ «ЕКО-СФЕРА» та виявлення «вузьких місць»;
- розробка рекомендацій стосовно поліпшення ефективності здійснення фінансового аналізу ТОВ «ЕКО-СФЕРА», застосовуючи різні методи та технології.

Методи дослідження, що були використані при написанні дипломної роботи: економіко-статистичні, математичні, порівняльного аналізу.

Фінансовий аналіз є найважливішим аспектом будь-якої комерційної діяльності, оскільки він дає реальну інформацію про стан здоров'я та майбутній потенціал організації. Ця інформація не тільки надає інвесторам та кредиторам критичні дані, які можуть вплинути на ціну акцій або процентні ставки, ці звіти також дозволяють керівникам компаній оцінювати їх результати щодо очікувань або зростання галузі.

З точки зору управління, фінансовий аналіз має вирішальне значення для успіху компанії, оскільки він виділяє слабкі та сильні сторони, що безпосередньо впливають на конкурентоспроможність.

Загальні питання аналізу фінансового стану висвітлювались у працях таких науковців: Азаренкової Г. М., Бланка І., Кірейцева Г. Г., а також зарубіжних економістів Ван Хорна Дж. К., Ваховича Дж. М., Поддєрьогіна А. М. та ін. Проблеми застосування методів фінансового аналізу, в той же час, широко розглядались в роботах Адамової І. З., Захарченко В. О., Зорі О. П., Малько І. Х., Романчук А. Л., Семенова А. Г. Зазначимо, що єдиної методики здійснення фінансового аналізу не існує.

В економічній літературі описано велику кількість видів фінансового аналізу підприємств із їх специфікою, охарактеризовано багато різноманітних методів його проведення. З огляду на це, нами розглянуто базові загальновідомі методи фінансового аналізу, серед яких аналіз звітності (в т.ч. горизонтальний та вертикальний, трендовий аналіз), коефіцієнтний аналіз. Особлива увага приділялась комплексному аналізу фінансового стану підприємства.

В другій частині дипломної роботи магістра планується дослідження діяльності ТОВ «ЕКО-СФЕРА» з позицій загальної ефективності його функціонування протягом 2017-2020 років, системи менеджменту, яка запроваджена Товариством, а також планується здійснити аналіз фінансового стану.

В третьому розділі дипломної роботи магістра нами планується розробити перелік поліпшуючих заходів, заходів з удосконалення фінансового аналізу ТОВ «ЕКО-СФЕРА».

При написанні теоретичної частини дипломної роботи використовувались праці зарубіжних та вітчизняних науковців, періодичні видання, навчальні посібники та підручники, монографії, інтернет-ресурси та інші джерела.

Аналітичний розділ ґрунтування на даних управлінської звітності, використанні форм фінансової звітності ТОВ «ЕКО-СФЕРА» за 2017-2019 роки (форма №1 «Баланс» («Звіт про фінансовий стан»), форма №2 «Звіт про фінансові результати», форма №3 «Звіт про рух грошових коштів» (за непрямим методом), форма №4 «Звіт про власний капітал», примітки до річної фінансової звітності, звіт про управління підприємством, звіт незалежного аудитор).

1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ В УПРАВЛІННІ ЕКОНОМІЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Сутність та завдання фінансового аналізу в управлінні економічною діяльністю підприємства

Економіку світу «рухають» корпорації, підприємства усіх форм власності та підприємці, основою функціонування яких є економічна діяльність, що перетворює ресурси й процеси на очікуваний усіма результат – прибуток та задоволення суспільних потреб.

Характерні риси змістового наповнення економічної діяльності є такими:

- використання ресурсів та капіталу;
- наявність процесів зміни первісного стану ресурсів;
- вартісний і кількісний вимір результатів діяльності;
- задоволення суспільних інтересів та отримання прибутку (не обов'язково);
- створення додаткової вартості;
- результатом є виробництво товарів (робіт, послуг);
- наявність економічних зв'язків з різними учасниками економічних відносин (персонал, державні органи, зарубіжні партнери чи організації, банки тощо);
- наявність правового підґрунтя здійснення діяльності (зобов'язання та відповідальність)[70, С.108].

Метою економічної діяльності підприємства (господарської діяльності, як часто її називають), є забезпечення прибутковості діяльності підприємства. Тому, можна сказати, що цілі економічної діяльності знаходяться у зв'язці з цілями

фінансового управління, якими є зростання вартості підприємства, збільшення добробуту акціонерів.

Таким чином, фінансовий аналіз входить до складу економічного аналізу діяльності підприємства, як показано на рисунку 1.1.

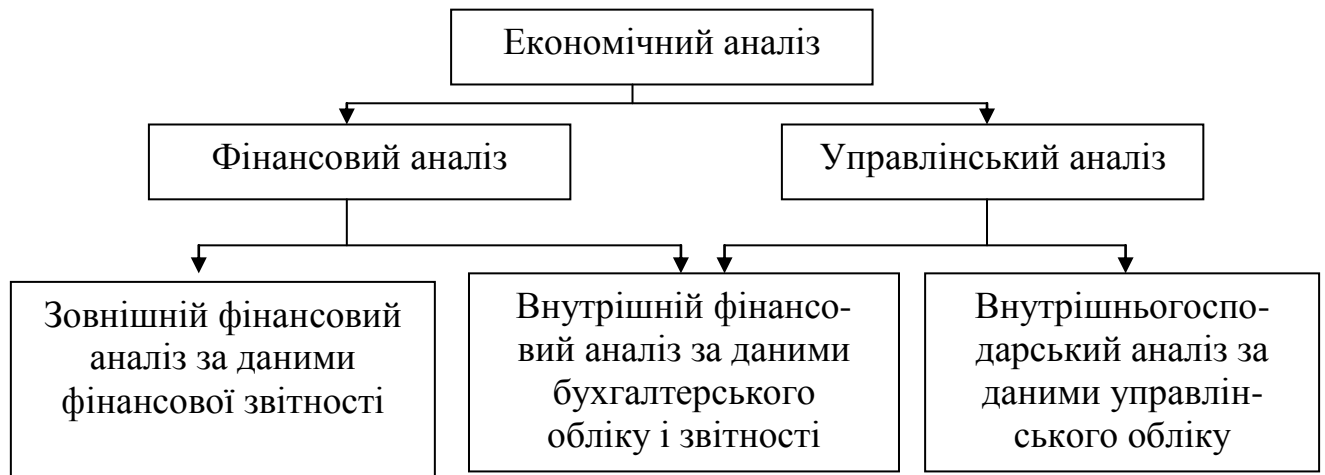

Рисунок 1.1 – Фінансовий аналіз в складі економічного аналізу підприємства [55, С. 9].

Під терміном зазвичай «аналіз» розуміють метод наукового дослідження через поділ на частини, виділення окремих властивостей, зв'язків, тощо.

За умов сьогодення діяльність кожного суб'єкта господарювання знаходиться під наглядом великої кількості учасників ринкових відносин - організацій і осіб, що зацікавлені в ефективності його функціонування.

Так, підприємства несуть відповідальність перед співвласниками (акціонерами), працівниками, банком, кредиторами, інвесторами за результати своєї виробничо-господарської діяльності. Саме тому, щоб забезпечити виживання компанії (як мінімум), нарощення масштабів функціонування (як максимум), керівники підприємств повинні вільно володіти технікою фінансового аналізу та вчасно його проводити.

Фінансовий стан являється однією із найважливіших характеристик підприємства, не залежно від виду діяльності. Зазвичай він визначається згідно сукупності виробничо-господарських факторів. Загалом, фінансова діяльність

підприємства полягає у формуванні, обігу фінансових ресурсів, забезпеченні збереження та ефективного використання майна підприємства, тощо. На основі оцінки фінансового стану можна робити висновки про конкурентоспроможність підприємства, потенційну «цікавість» підприємства для інвесторів, партнерів [12, С.62].

Саме тому, заходи з покращення фінансового стану повинні мати пріоритетне становище, серед переліку інших, в системі забезпечення економічної діяльності. А фінансовий аналіз в такому випадку вважається інструментом визначення тенденцій, дослідження поточної ситуації підприємства з метою вчасного корегування.

Фінансовий аналіз має важливе значення в економічній діяльності підприємства, оскільки дає змогу:

- вишукувати резерви поліпшення фінансового стану підприємства;
- об'єктивно оцінювати раціональність використання усіх видів фінансових ресурсів;
- своєчасно вживати заходів, спрямованих на підвищення платоспроможності, ліквідності та фінансової стійкості підприємства;
- забезпечувати оптимальний виробничий та соціальний розвиток колективу за рахунок використання виявлених у результаті аналізу резервів;
- забезпечити розробку плану фінансового оздоровлення підприємства.

Предметом фінансового аналізу підприємства є усі фінансові відносини, що виникають в процесі управління компанією, фінансові ресурси та їх джерела.

Перейдемо до означення поняття фінансового аналізу.

Загальні питання аналізу фінансового стану висвітлювались у працях таки науковців: Азаренкової Г. М., Бланка І., Кірейцева Г. Г., а також зарубіжних економістів Ван Хорна Дж. К., Ваховича Дж. М., Поддєрьогіна А. М. та ін. Проблеми застосування методів фінансового аналізу, в той же час, широко розглядались в роботах Адамової І. З., Захарченко В. О., Зорі О. П., Малько І. Х., Романчук А. Л., Семенова А. Г. Зазначимо, що єдиної методики здійснення фінансового аналізу не існує.

Фінансовий аналіз являє собою систему способів накопичення, опрацювання, трансформації та використання інформації фінансового характеру з метою забезпечення життєдіяльності господарюючого суб'єкта в умовах дії ринку та панування конкуренції [54, С. 6].

В фінансовому словнику надане наступне трактування: фінансовий аналіз - дослідження даних, що стосуються стабільності та прибутковості бізнесу, особливо для керівництва практикою інвестування [71].

Фінансовий аналіз - це процес виявлення фінансової сили та слабких сторін фірми шляхом належного встановлення взаємозв'язку між статтями фінансової звітності.

Таблиця 1.1 – Погляди економістів на сутність поняття фінансового аналізу

Автор	Погляди на поняття фінансового аналізу
1	2
Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств в умовах кризи [37]	Це комплексне вивчення фінансового стану підприємства з метою оцінки досягнутих фінансових результатів, що проводиться за допомогою методів фінансового аналізу за даними фінансової звітності підприємств
Балабанов І. [59]	Це метод оцінки ретроспективного і перспективного фінансового стану господарського суб'єкта на основі вивчення залежності й динаміки показників фінансової інформації
Коробов М.Я.[29]	під фінансово-економічним аналізом (автор вважає, що такий аналіз не фінансовим не буває), слід розуміти комплексне вивчення їх функціонування з метою об'єктивної оцінки досягнутих результатів і виявлення шляхів подальшого підвищення прибутковості (рентабельності), при одночасному гарантуванні безпечного рівня ліквідності
Ковалев В.В. [31]	це метод оцінки і прогнозування фінансового стану підприємства на основі його бухгалтерської звітності
Савицька Г.В.[48]	це комплексне системне вивчення фінансового стану підприємства та утворюючих факторів з метою оцінки фінансових ризиків, прогнозування рівня дохідності капіталу

Кінець таблиці 1.1

1	2
Грязнова А.Г. [11]	це сукупність методів визначення майнового та фінансового стану суб'єкта господарювання в минулому періоді, а також можливостей змін в ньому, на найближчу та довгострокову перспективу
Приходько Н. І. [38 С.10]	це складова аналітичного економічного дослідження щодо вивчення рівня, змін і динаміки фінансових показників у їх взаємозв'язку і взаємозумовленості, з метою прийняття ефективних управлінських рішень для забезпечення внутрішньої і зовнішньої діяльності господарюючих систем, сталого економічного розвитку і стійкого фінансового стану

Тема фінансового аналізу вважається безсумнівно актуальною за рахунок вивчення сукупності фінансових ресурсів, їх оцінки через систему показників (в розрізі наявності, розміщення і використання).

Фінансовий аналіз розглядає багато аспектів бізнесу - від його прибутковості та стабільності до платоспроможності та ліквідності. Наприклад, наступні, подані нами елементи, як правило, розглядаються під час фінансового аналізу.

1. Рентабельність. Бізнесу потрібно переглянути розміри показників поточної та попередньо розрахованої рентабельності та вирішити, що потрібно здійснити, щоб збільшити рентабельність у майбутньому.

2. Платоспроможність. Бізнес також турбується про те, щоб не втратити свої гроші, оскільки вони заборговані. Фінансовий аналіз дозволить висвітлити заборгованості підприємства, допоможе сформулювати план виплат.

3. Ліквідність. Бізнес повинен розуміти свою позицію забезпеченості грошовими ресурсами та переконатися, що він має можливість підтримувати позитивний грошовий потік, при цьому все ще маючи змогу негайно оплатити те, що їм потрібно.

4. Стабільність. Бізнес також бажає переконатись, що він фінансово стабільний і не має тенденцій, які можуть призвести до його занепаду та

банкрутства. Керівництво бажає переконатись, що підприємство не отримає (чи ще не має) фінансові проблеми.

До основних цілей фінансового аналізу включають:

1. з'ясування фінансової стабільності та надійності ділового підприємства;
2. оцінка дохідної здатності бізнесу;
3. оцінка основних фондів, запасів тощо;
4. оцінка та визначення можливості майбутнього зростання бізнесу;
5. оцінка спроможності фірми та її здатності повертати короткострокові та довгострокові позики;
6. оцінка адміністративної ефективності підприємства.

З огляду на це, основні елементи фінансового аналізу підприємства представлені нами на рисунку 1.2.

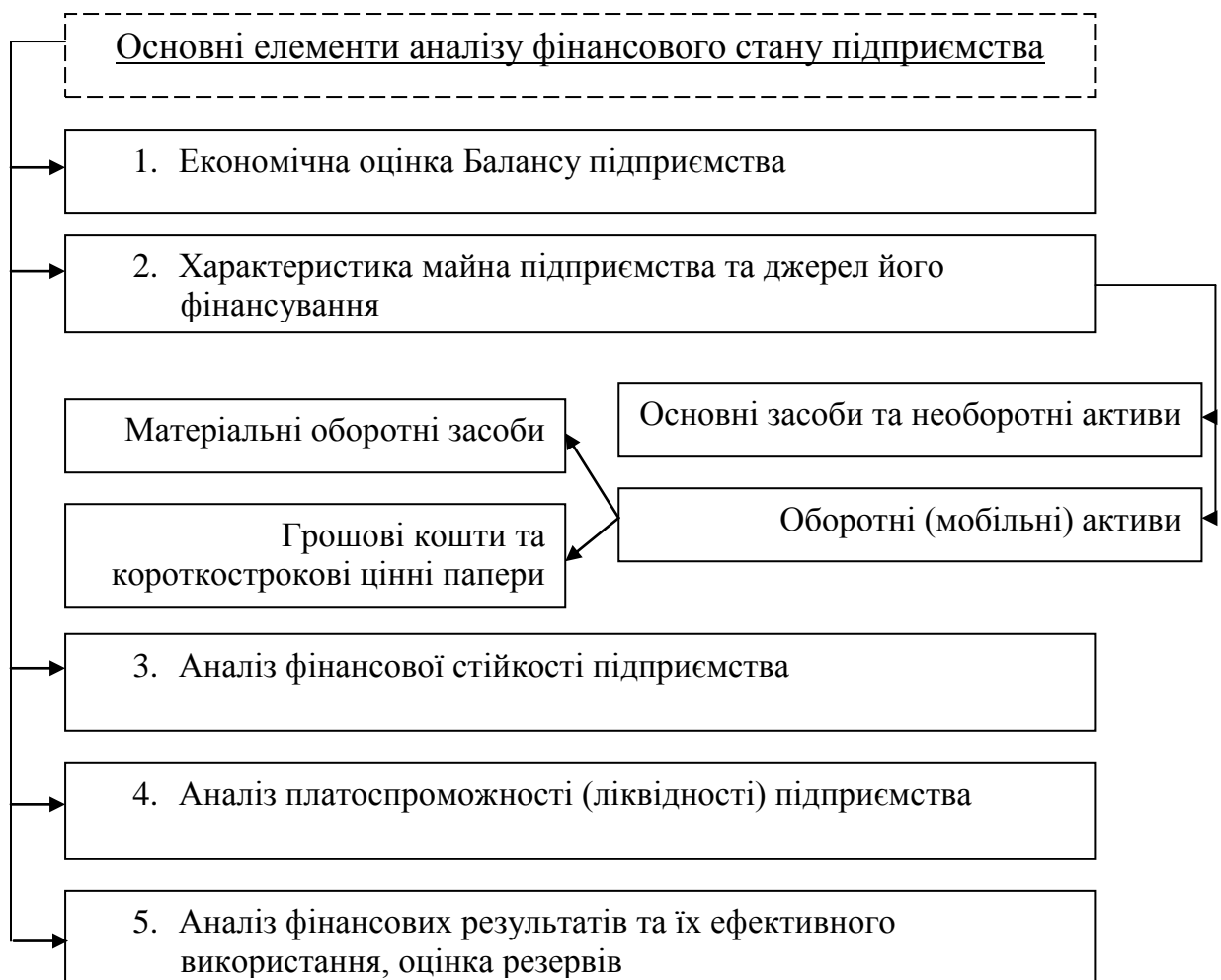

Рисунок 1.2 – Основні елементи аналізу фінансового стану підприємства за елементами [18, С. 7]

1.2 Види та напрями здійснення фінансового аналізу

Розглянемо основні види фінансового аналізу підприємств та особливості їх здійснення (рисунок 1.4).

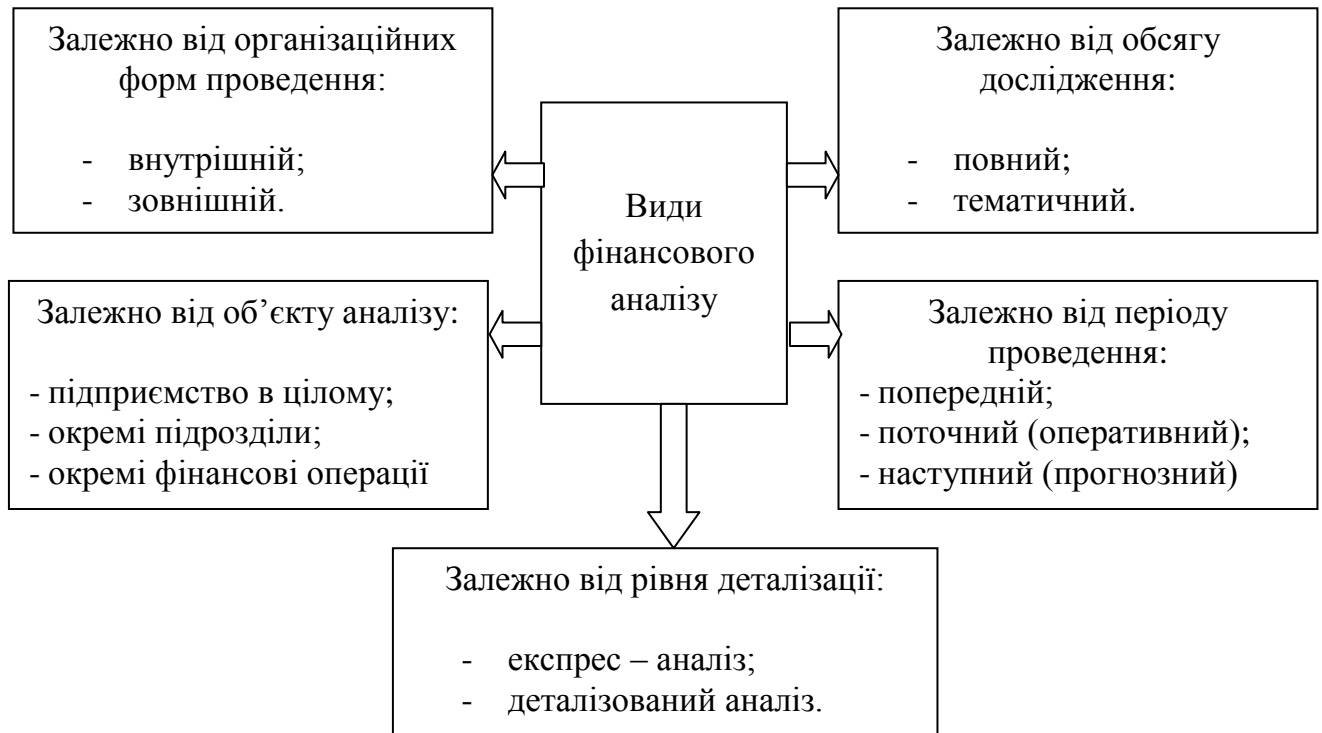

Рисунок 1.4 – Фінансовий аналіз за видами в розрізі класифікаційних ознак [18, С. 9]

Екстраполюючи з теперішніх обставин, звіти, надані фінансовими аналітиками, надають інвесторам та керівникам компаній обсяг достатньої інформації, щоб підготуватися до формування короткострокового плану на майбутнє. Незважаючи на те, що ці прогнози піддаються впливу зовнішніх або непередбачуваних подій, у більшості випадків цей обсяг інформації є достатнім для вироблення бізнес-стратегії, яка оптимізує нові можливості та обмежує ризики.

В залежності від потреб підприємства та мети, яку ставить перед собою аналітик, фінансовий аналіз може бути різним.

Зовнішній аналіз базується на офіційній інформації про підприємство, яка є загальнодоступною. Внутрішній аналіз навпаки, базується на внутрішній, управлінській інформації та слугує цілям управління. Відповідно, метою зовнішнього фінансового аналізу – є оцінка та економічна діагностика підприємства за даними публічної фінансової звітності, поверхневий аналіз прибутку і рентабельності. В той час як метою внутрішнього аналізу є оцінка забезпечення планомірного надходження грошових коштів, визначення поточного стану та розрахунок оптимального розміру власного та позикового капіталу задля ефективного функціонування підприємства.

Користувачами внутрішнього фінансового аналізу виступають директори підприємства, фінансові управлінці, інші управлінці (діяльність яких впливає на фінансовий стан підприємства), акціонери та інші зацікавлені в результатах діяльності особи.

Користувачами зовнішнього фінансового аналізу є потенційні інвестори, представники фондових бірж, контрагенти підприємства щ операційної діяльності, потенційні та наявні кредитори, тощо.

Якщо розглянути класифікацію згідно періоду проведення, то поточним вважається аналіз в процесі здійснення операцій, реалізації фінансових планів. Основна мета – терміновий вплив на процес виконання операцій, якщо відбуваються очевидні відхилення.

Наступний або прогнозний фінансовий аналіз дозволяє глибше і повніше проаналізувати фінансовий стан і результати фінансової діяльності підприємства, оскільки базується на завершених звітних матеріалах статистичного і бухгалтерського обліку.

Експрес-аналіз має на меті просте, швидке та наочне оцінювання фінансового стану підприємства (звідси і назва) та передбачає розрахунок й аналіз динаміки переліку найбільш важливих показників. Такий вид аналізу зазвичай проводиться за даними фінансової звітності та є орієнтованим на зовнішніх користувачів інформації (тобто, кредитори, інвестори, акціонери, постачальники, покупці, тощо).

Деталізований аналіз відрізняється порівняною деталізацією, комплексною характеристикою фінансового стану і результатів функціонування суб'єкта господарювання в поточному періоді та в динаміці передбачає розрахунок показників та встановлення причинно-наслідкових факторів, прогнозування перспективних параметрів розвитку такого підприємства за тих чи інших умов. Поглиблений аналіз конкретизує, доповнює та розширює окремі напрями експрес-аналізу[55, С. 15].

Розглянемо, яким саме чином може здійснюватись аналіз фінансової діяльності в практиці підприємств.

1.2.1 Аналіз фінансової звітності. Вертикальний, горизонтальний, трендовий аналіз

В загальному вигляді, фінансова оцінка діяльності підприємств здійснюється у формі наступних видів аналізу:

- фінансового стану підприємства (загальний), що включає в себе розгляд складу і структури джерел фінансових ресурсів, дослідження джерел власних і позикових коштів, оцінку кредиторської заборгованості; проведення оцінки складу та структури активів, аналіз основного та оборотного капіталу, аналіз складу та структури дебіторської заборгованості, тощо. Сюди можна віднести також читання звітності, вертикальний та горизонтальний аналіз звітності.

- ринкової стійкості підприємства;
- фінансової стійкості (абсолютних та відносин її показників, оцінка запасу фінансової стійкості (зони безпечності);
- ліквідності та платоспроможності;
- грошових потоків підприємства;
- ефективності використання капіталу (прибутковості, кількості «обертів» оборотних коштів, розрахунок ефекту фінансового важеля);

- кредитоспроможності суб'єкту господарювання;
- виробничо-фінансового левериджу;
- ділової активності компанії;
- прогнозування фінансових показників підприємства на майбутні періоди;
- фінансового стану неплатоспроможних підприємств та пошук найбільш ефективних шляхів запобігання банкрутству;
- рентабельності [18, С. 7-8].

Частина аналізу полягає у визначенні співвідношення показників, тобто здійсненні коефіцієнтного аналізу, про який ми будемо говорити в пункті 1.2.2 дипломної роботи. А зараз коротко розглянемо аналіз звітності.

В основі фінансового аналізу, так само як і фінансового менеджменту загалом, лежить аналіз фінансової звітності відповідно до Національного положення (стандарт) бухгалтерського обліку і «Загальні вимоги до фінансової звітності». Метою складання фінансової звітності є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства. Фінансова звітність складається з: балансу (звіту про фінансовий стан), звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід), звіту про рух грошових коштів, звіту про власний капітал і при міток до фінансової звітності [12].

Основними цілями аналізу фінансової звітності є надання особам, що приймають рішення, інформації про підприємство для її використання у процесі прийняття рішень.

Використання інформації фінансової звітності - це управління для оцінки операційної та фінансової ефективності підприємства в цілому або окремих підрозділів. В такій інформації зацікавлені:

- інвестори для прийняття інвестиційних рішень та портфельних рішень;
- кредитори для визначення кредитоспроможності та платоспроможності;
- працівники та профспілки для вирішення питань економічного стану підприємства та прийняття обґрунтованих рішень на переговорах щодо заробітної плати, тощо.

З метою оцінки фінансових результатів підприємства, в практиці використовують наступні показники: дохід від реалізації продукції, чистий дохід від реалізації продукції, валовий прибуток, фінансовий результат від операційної діяльності, фінансовий результат від звичайної діяльності (до та її після оподаткування), чистий прибуток підприємства (збиток). Дослідження цих показників дає можливість встановити тенденції розвитку об'єкта дослідження, здійснити порівняння стан показників з аналогічними середньогалузевими фінансовими результатами та результатами діяльності підприємства, окреслити причини змін, підготувати підґрунтя для формування прогнозу [59, С. 8].

Наявність фінансових ресурсів їх ефективне використання, оптимальне співвідношення структури джерел їх формування (або предмет фінансового аналізу) визначають його фінансову стійкість, ліквідність і платоспроможність, ділову активність і кредитоспроможність підприємства. [55, С. 10].

Як кажуть у фінансисти, готівка є базовим елементом, що забезпечує поточне (оперативне) функціонування підприємства, і, таким чином, великий акцент робиться на здатності компанії генерувати грошові потоки. Аналітики з широкого кола фінансових служб проводять багато часу, розглядаючи профілі грошових потоків компаній.

Звіт про рух грошових коштів - чудове місце для початку, включаючи огляд кожного з трьох основних розділів: операційна діяльність, інвестиційна діяльність та фінансова діяльність.

Поширені приклади аналізу грошових потоків включають:

1. Операційний рух грошових коштів (OCF);
2. Вільний грошовий потік (FCF):
 - вільний грошовий потік до фірми (FCFF);
 - вільний рух грошових коштів до власного капіталу (FCFE).

Операційний грошовий потік (OCF) - це сума грошових коштів, що генеруються регулярною операційною діяльністю бізнесу протягом певного періоду часу. OCF починається з чистого прибутку (з нижньої частини звіту про прибутки та збитки), додає назад будь-які безготівкові статті та коригує зміни

чистих оборотних коштів, щоб отримати загальний обсяг готівки, створеної або спожитої за період.

При проведенні фінансового аналізу операційний грошовий потік слід використовувати разом із чистим доходом, вільним грошовим потоком (FCF) та іншими показниками для належної оцінки результатів діяльності компанії та фінансового стану.

Вільний грошовий потік (FCF) вимірює фінансові показники діяльності компанії. Він показує грошові кошти, які компанія може отримати після вирахування придбання активів, таких як майно, обладнання та інші великі інвестиції, з операційного грошового потоку. Іншими словами, FCF вимірює здатність компанії виробляти те, що найбільше турбує інвесторів: готівку, яку можна розподілити на розсуд.

FCFF, або вільний грошовий потік до фірми - це грошовий потік, доступний для всіх постачальників фінансування (власників боргу, привілейованих акціонерів, простих акціонерів, власників облігації тощо).

Вільний грошовий потік до власного капіталу (FCFE) - це сума готівки, яку створює бізнес, і яка може бути потенційно розподілена між акціонерами. Він розраховується як грошові кошти від операцій за вирахуванням капітальних витрат плюс чистий поточний борг. [72]

Як відомо, аналіз фінансової звітності підприємств може здійснюватись у формі вертикального та горизонтального аналізу.

Вертикальний тип фінансового аналізу передбачає розгляд різних складових звіту (наприклад, про прибутки та збитки компанії) та їх ділення на дохід для вираження у відсотках кожної із статей звіту. Для підвищення ефективності такого аналізу, результати слід порівняти з іншими компаніями аналогічної галузі.

Горизонтальний фінансовий аналіз передбачає отримання фінансових даних за період у кілька років та їх порівняння між собою для визначення темпів зростання (падіння). Це допоможе аналітику визначити, росте чи занепадає компанія, та визначити важливі тенденції.

При побудові фінансових моделей та основі горизонтального аналізу, буде

корисно застосувати щонайменше три роки історичної фінансової інформації та п'ять років прогнозованої інформації. Це забезпечує дані за вісім років для проведення ґрунтовного аналізу тенденцій, який можна порівняти з іншими компаніями тієї ж галузі. За допомогою горизонтального аналізу можливим є вивчення тенденцій боргового чи акціонерного капіталу або їх взаємозв'язку, або дослідження тенденцій прибутковості.

Сутність трендового аналізу зводиться до порівняння кожної позиції звітності з рядом попередніх періодів і визначення тренду або основної тенденції динаміки показника, що не вільний від випадкового впливу індивідуальних особливостей зміни показника протягом певних періодів.

Застосовують також серед інших (в тому числі, для аналізу звітності), дисперсійний аналіз. Це процес порівняння фактичних результатів із бюджетом або прогнозом. Це дуже важлива частина внутрішнього процесу планування та бюджетування в діючій компанії, особливо для професіоналів, що працюють у бухгалтерському та фінансовому відділах.

Процес, як правило, включає вивчення того, чи була дисперсія сприятливою чи несприятливою, а потім її розбиття, щоб визначити, що було першопричиною її виникнення. Наприклад, бюджет компанії склав 2,5 мільйона доларів, а фактичні результати - 2,6 мільйона доларів. Це призводить до сприятливої дисперсії в 0,1 мільйона доларів, що було пов'язано з обсягами, що перевищували очікувані (на відміну від більш високих цін).

Аналіз історичних темпів зростання та прогнозування майбутніх - це велика частина роботи будь-якого фінансового аналітика. Поширені приклади аналізу зростання включають:

- рік до року (p / p);
- регресійний аналіз;
- аналіз знизу вгору (починаючи з окремих факторів доходу в бізнесі);
- аналіз зверху вниз (починаючи з розміру ринку та частки ринку);
- інші методи прогнозування.

Переходимо до найбільш відомого прийому – коефіцієнтного аналізу.

1.2.2 Коефіцієнтний аналіз діяльності підприємства

Коефіцієнти кредитного плеча (левериджу) – один із найпоширеніших методів, за допомогою якого аналітики оцінюють результати діяльності компанії. Окремий фінансовий показник, наприклад загальний борг, може бути не таким показовим сам по собі, тому корисно порівняти його із загальним капіталом компанії, щоб отримати повне уявлення про структуру капіталу. Результатом є співвідношення боргу до власного капіталу підприємства.

Поширені приклади співвідношень включають:

- борг / власний капітал;
- заборгованість / прибуток до сплати відсотків та податків, амортизації;
- прибуток до сплати відсотків та податків / процент (покриття відсотків).

Аналіз Дюпона - комбінація коефіцієнтів, яку часто називають пірамідою коефіцієнтів, включаючи аналіз кредитного плеча та ліквідності.

Формула Дюпона (DuPont formula) являє собою розрахунок ключового показника ефективності діяльності, тобто рентабельності власного капіталу (RoE) - через дві, три або п'ять концептуальних складових. Показник вперше був використаний корпорацією DuPont в 20-х роках минулого століття, звідки і пішла його назва.

Двофакторна модель відображає зв'язок між рентабельністю активів (RoA – Return of Assets) та факторами рентабельністю продаж (RoS - Return of Sales) та оборотністю активів (Koa):

$$RoA = RoS \times Koa. \quad (1.1)$$

Трьохфакторна модель передбачає використання коефіцієнта

рентабельності власного капіталу (RoE – Return of Equity) як інтегрального показника ефективності діяльності та у зв'язку із RoS, Koa, LR (Leverage Ratio) – коефіцієнта фінансового леверіджа (фінансового важіля або коефіцієнта капіталізації):

$$RoE = RoS \times Koa \times LR \quad (1.2)$$

П'ятифакторна модель Дюпона передбачає додавання впливу податкового тягаря (TB – Tax Burden) процентного тягаря (Interest Burden).

$$RoE = TB \times IB \times RoS \times Koa \times LR. \quad (1.3)$$

Діяльність компаній у фінансовому плані може бути визначена за допомогою фінансових коефіцієнтів. Це дозволяє компаніям визначити свою фінансову стійкість або слабкість. Це також дозволяє їм оцінювати свої ризики та можливості. Крім можливості робити точні прогнози, коефіцієнти можуть надавати уявлення про поточне становище фірми. Коли справа доходить до того, що менеджери вирішують, закрити чи продовжувати здійснювати певний вид діяльності, коефіцієнти стають підґрунтям для необхідний аналіз в межах прийняття раціональних рішень.

Коефіцієнти платоспроможності вказують на фінансову стійкість, оскільки вони вимірюють борг компанії відносно її активів та власного капіталу. Компанія із занадто великою заборгованістю може не мати можливості вільно керувати своїм грошовим потоком, якщо процентні ставки зростають або умови бізнесу погіршуються.

Загальними коефіцієнтами платоспроможності є борг до активів та борг до власного капіталу. Відношення боргу до активів - це відношення загальної суми боргу до загальної суми активів. Відношення боргу до власного капіталу - це відношення загальної суми боргу до власного капіталу, що є різницею між сукупними активами та загальними зобов'язаннями.

Кожна фірма стурбована своєю прибутковістю. Одними з найбільш часто використовуваних інструментів аналізу фінансових коефіцієнтів є коефіцієнти прибутковості. Вони використовуються для визначення нижчого рівня прибутковості компанії (інформація для менеджерів) та рентабельності власного капіталу (інформація для інвесторів). Заходи із забезпечення та збереження прибутковості важливі як для керівників компаній, так і для власників. Керівництво повинно мати уявлення про показник прибутковості, щоб спрямовувати бізнес у правильному напрямку. З іншого боку, якщо форма власності підприємства дозволяє залучення інвестицій, є сторонні інвестори, які придбали акції в компанії, керівництво компанії повинно продемонструвати свою прибутковість цим інвесторам.

Коефіцієнти прибутковості, як проілюстровано нижче, показують загальну ефективність використання компанією її активів та результатів діяльності наприкінці кожного кварталу чи року. Коефіцієнти, які показують рентабельність, представляють здатність фірми перевести долари продажів у прибуток на різних етапах вимірювання. Коефіцієнти, що показують прибутковість, представляють здатність фірми вимірювати загальну ефективність фірми у прибутковості для своїх акціонерів.

Рентабельність - це тип аналізу звіту про прибутки та збитки, коли аналітик оцінює, наскільки привабливою є економіка бізнесу. Поширені приклади показників прибутковості включають: коефіцієнт валового прибутку (валової рентабельності); рівень прибутку до сплати відсотків та податків, амортизації; рівень чистого прибутку.

Коефіцієнт валової рентабельності, також відомий як коефіцієнт валового прибутку, - це коефіцієнт рентабельності, який порівнює валову маржу компанії з її доходом. Він показує, скільки прибутку отримує компанія після погашення вартості реалізованих товарів.

Деякі показники рентабельності показані в таблиці 1.2

Таблиця 1.2 – Деякі показники рентабельності підприємства та методика їх розрахунку

Назва показника рентабельності та його сутність	Способи розрахунку
1	2
<p>Рентабельність активів (англ. Return On Asset, ROA) - показник ефективності використання підприємством активів.</p> <p>Позначення у формулах:</p> <p>Tax rate – податкова ставка; Percent on credits – проценти по виданих кредитах; ЕВІТ – прибуток до оподаткування та виплати відсотків.</p>	<p>1) Відношення чистого прибутку підприємства (після оподаткування) до величини активів (Total Assets):</p> $ROA = \frac{Net\ Income}{Total\ Asset} \cdot 100\% ;$ <p>2) З урахуванням прибутку з процентами по кредитах:</p> $ROA = \frac{Net\ Income + Percent\ on\ credits \cdot (1 - Tax\ rate)}{Total\ Asset} \cdot 100\%$ <p>3) На основі операційного прибутку:</p> $ROA = \frac{EBIT}{Total\ Asset} \cdot 100\%$
<p>Коефіцієнт рентабельності власного капіталу (англ. Return On Equity, ROE) – показник ефективності та дохідності використання власного капіталу підприємства)</p>	<p>Відношення чистого прибутку до середньорічного акціонерного капіталу (Shareholder's Equity):</p> $ROE = \frac{Net\ Income}{Shareholder's\ Equity}$
<p>Коефіцієнт рентабельності вкладеного капіталу (англ. Return on Capital Employed, ROCE) - показник відображає прибутковість використання вкладеного капіталу підприємства.</p> <p>Позначення у формулах:</p> <p>Current Liabilities – краткосрочные обязательства.</p>	<p>1) На основі відношення різниці чистого прибутку та розміру привілейованих дивідендів (Preferred Dividends) та середньорічної величини акціонерного капіталу Common Equity)</p> $ROCE = \frac{Net\ Income - Preferred\ Dividends}{Common\ Equity}$

Кінець таблиці 1.2

1	2
Коефіцієнт рентабельності вкладеного капіталу (англ. Return on Capital Employed, ROCE)	2) На основі показника рентабельності власного капіталу: $ROCE = \frac{EBIT}{Total\ Assets - Current\ Liabilities}$
Коефіцієнт рентабельності чистих активів (англ. Return On Net Assets, RONA) - показує прибутковість чистих активів підприємства, і відображає скільки створюється прибутку на кожну 1 грн чистих активів. Позначення у формулі: Fixed Assets - необоротні активи; Net Working Capital - оборотні активи за вирахуванням боргових зобов'язань.	Відношення чистого прибутку підприємства за звітний період до величини чистих активів. $RONA = \frac{Net\ Income}{Fixed\ Assets + Net\ Working\ Capital}$
Коефіцієнт рентабельності продажу (англ. Return On Sales, ROS) – відображає прибутковість здійснених продажів підприємства.	Відношення прибутку від продажів до виручки (Revenue): $ROS = \frac{EBIT}{Revenue}$
Рентабельність продукції (витрат) (англ. ROM)	Відношення чистого прибутку до собівартості реалізованої продукції (Cost Price): $ROM = \frac{Net\ Income}{Cost\ Price}$
Рентабельність основних засобів (англ. Return on Fixed Assets, ROFA, RFA)	Методика розрахунку є наступною: $ROFA = \frac{EBIT}{Fixed\ Assets}$

Перейдемо до показників фінансової стійкості (таблиця 1.3).

Таблиця 1.3 – Методика розрахунку показників фінансової стійкості [39, с.189]

Назва показника та його змістовне наповнення	Методика розрахунку
Коефіцієнт незалежності – показує частину власних засобів підприємства в загальному їх обсязі	<u>Власний капітал</u> Всього господарських засобів
Коефіцієнт концентрації залученого капіталу - показує частину залученого підприємства в загальному обсязі засобів	<u>Залучений капітал</u> Всього господарських засобів
Коефіцієнт заборгованості – співвідношення залучених та власних коштів підприємства	<u>Залучений капітал</u> Власний капітал
Коефіцієнт маневреності власних засобів – ступінь мобільності використання власних коштів підприємства	<u>Власні оборотні засоби</u> Власний капітал
Коефіцієнт довгострокового залучення позичкових засобів - скільки довгострокових позикових коштів використано підприємством для фінансування активів (разом із власними засобами)	<u>Довгострокові зобов'язання</u> (Довгострокові зобов'язання + власний капітал)
Коефіцієнт структури довгострокових вкладень – частина основних засобів та позаоборотних активів, що фінансується довгостроковими зобов'язаннями	<u>Довгострокові зобов'язання</u> Основні засоби та інші позаоборотні активи
Коефіцієнт структури залученого капіталу – частка тривалих зобов'язань в обсязі залучених коштів	<u>Довгострокові зобов'язання</u> Залучений капітал

Коефіцієнти фінансової стійкості вказують на залежність від кредиторів.

Важливу роль оцінці під підприємства відіграють показники ліквідності.

Такі коефіцієнти вимірюють величину ліквідності (готівку та активи, що легко перетворюються на готівку), яка повинна «покрити» поточних боргових зобов'язань.

Коефіцієнт поточної ліквідності (англ. Current Ratio) або коефіцієнт покриття вимірює здатність підприємства погашати короткострокові фінансові зобов'язання за рахунок ліквідних ресурсів. Його також називають коефіцієнтом оборотного капіталу, він обчислюється шляхом ділення оборотних активів

підприємства (таких як грошові кошти, запаси та дебіторська заборгованість) на поточні зобов'язання (наприклад, залишок кредитного балансу, кредиторська заборгованість та поточна частина довгострокової заборгованості).

Значення коефіцієнта поточної ліквідності підприємства, що менше за одиницю, означає негативні фінансові показники для цього бізнесу – нездатність погасити поточні зобов'язання своїми оборотними активами.

Під час розрахунку коефіцієнту термінової ліквідності (англ. Quick ratio або Acid test ratio) враховуються легко конвертовані (в готівкову) товарні цінні папери та наявна готівка. Він розраховується як відношення суми товарних цінних паперів та наявної готівки (та / або еквівалент готівки), дебіторської заборгованості до розміру поточних зобов'язань підприємства.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності (англ. Cash ratio) вимірює найбільш ліквідні активи компанії. Так, згідно методики розрахунку, грошові кошти та їх еквіваленти відносяться до усіх поточних зобов'язань відповідного підприємства. Оскільки гроші є найбільш ліквідною формою активів, це співвідношення вказує на те, наскільки швидко і до якої межі компанія може погасити свої поточні зобов'язання за допомогою своїх доступних найбільш ліквідних активів.

Базовий коефіцієнт захисту (англ. Basic defence ratio) - це показник бухгалтерського обліку, який визначає, скільки днів компанія може працювати коштом власних грошових витрат без будь-якої зовнішньої фінансової допомоги. Його також називають періодом оборонного інтервалу та основним інтервалом захисту. Його знаходять шляхом ділення розміру поточних активів на денні операційні витрати.

На відміну від усіх вищезазначених коефіцієнтів, коефіцієнт базової ліквідності не пов'язаний з фінансовим станом компанії. Натомість, саме цей фінансовий коефіцієнт характеризує часовий графік того, як довго підприємство може фінансувати свої потреби за рахунок своїх ліквідних активів. Бажано забезпечити мінімум 3 місяці грошового резервного копіювання.

Перейдемо до коефіцієнтів ділової активності (таблиця 1.4).

Таблиця 1.4 – Деякі показники ділової активності підприємства та методика їх розрахунку

Назва показника та змістовне наповнення	Методика розрахунку
1	2
Коефіцієнт загальної оборотності активів (коефіцієнт трансформації) – показує, яку кількість грошових одиниць реалізованої продукції дала кожна одиниця активів	$\frac{\text{Дохід від реалізації товарів (робіт, послуг)}}{\text{Середня вартість активів}}$
Коефіцієнт оборотності виробничих запасів – скільки оборотів здійснюють виробничі запаси підприємства протягом звітнього періоду	$\frac{\text{Собівартість реалізації товарів (робіт, послуг)}}{\text{Середній залишок матеріалів за звітний період}}$
Коефіцієнт оборотності незавершеного виробництва – скільки оборотів здійснюють є незавершене виробництво протягом аналітичного періоду	$\frac{\text{Собівартість реалізації товарів (робіт, послуг)}}{\text{Середній залишок незавершеного виробництва за звітний період}}$
Коефіцієнт оборотності готової продукції – кількість перетворень залишків готової продукції на завершену її форму	$\frac{\text{Собівартість реалізації товарів (робіт, послуг)}}{\text{Середній залишок готової продукції за звітний період}}$
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості - за який строк дебіторська заборгованість перетворюється на грошові кошти	$\frac{\text{Дохід від реалізації товарів (робіт, послуг)}}{\text{Середня дебіторська заборгованість за товари(роботи, послуги)}}$
Тривалість одного обороту дебіторської заборгованості (днів)	$\frac{\text{Середня дебіторська заборгованість за товари(роботи, послуги)} \times 365}{\text{Дохід від реалізації товарів (робіт, послуг)}}$
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості – показує швидкість обертання кредиторської заборгованості на підприємстві	$\frac{\text{Середня вартість запасів}}{\text{Середня за звітний період кредиторської заборгованості}}$
Тривалість одного обороту кредиторської заборгованості (днів)	$\frac{\text{Середня кредиторська заборгованість за товари(роботи, послуги)} \times 365}{\text{Дохід від реалізації товарів (робіт, послуг)}}$
Фондовіддача - розмір доходу, отриманого на 1 гривню основних фондів підприємства	$\frac{\text{Дохід від реалізації товарів (робіт, послуг)}}{\text{Середня вартість основних засобів підприємства}}$

В загальному вигляді, показники ділової активності дозволяють оцінити ефективність використання підприємством своїх засобів, швидкість обігу коштів, що значним чином впливає на показники його прибутковості.

Таблиця 1.5 – Користувачі фінансової інформації та показники, що їх цікавлять

Користувачі	Цілі фінансового аналізу		
	Аналіз виробничої діяльності	Управління ресурсами	Дохідність
Управлінці (менеджери)	<ul style="list-style-type: none"> - коефіцієнти прибутковості; - рівень рентабельності (за чистим прибутком); - аналіз поточних (операційних) витрат; - аналіз податкових платежів; - операційний важіль; - порівняльний аналіз 	<ul style="list-style-type: none"> - обертання активів; - управління оборотним капіталом; - обертання запасів; - характеристика дебіторської заборгованості; - характеристика кредиторської заборгованості; - ефективність використання трудових ресурсів. 	<ul style="list-style-type: none"> - дохідність активів; - дохідність активів за прибутком до виплати процентів і податків; - вартість капіталу; - грошовий потік на інвестиції.
Власники	<ul style="list-style-type: none"> - дохідність власного капіталу; - дохідність акціонерного капіталу; - прибуток на акцію; - грошовий потік на акцію; - курс акцій; - загальний прибуток акціонера; - інвестиційна вартість бізнесу. 	<ul style="list-style-type: none"> - дивіденди на акцію; - поточна дохідність акції; - коефіцієнт виплати дивідендів; - коефіцієнт покриття дивідендів; - коефіцієнт співвідношення дивідендів і активів 	<ul style="list-style-type: none"> - співвідношення ринкової і балансової вартості акцій; - динаміка курсу акцій
Кредитори	<ul style="list-style-type: none"> - коефіцієнт поточної ліквідності; - коефіцієнт миттєвої ліквідності; - ліквідаційна вартість підприємства; - характеристика грошових потоків 	<ul style="list-style-type: none"> - частка залученого капіталу в активах; - частка боргу в капіталізації; - співвідношення позикового і власного капіталу; - співвідношення ризику і винагороди; - власний оборотний капітал 	<ul style="list-style-type: none"> - коефіцієнт покриття процентних виплат; - коефіцієнт покриття боргових зобов'язань; - прострочена заборгованість.

Користувачі фінансової інформації можуть також затребувати результати так званого комплексного аналізу, характеристика якого наведена в наступному підпункті дипломної роботи магістра.

1.3 Комплексна оцінка фінансового стану підприємства

У сучасній практиці управління к проблема якісного та кількісного обґрунтування управлінських фінансових рішень, як відомо, займає провідне становище. Часто комплексний погляд на дане питання є достатньо корисним.

Так, прийняття окремих управлінських фінансових рішень потребує оцінки фінансово-економічного потенціалу суб'єкта господарювання в цілому - підприємства як цілісної системи. За таких умов суб'єкт господарювання досліджується як економічна особа. Постає питання щодо узагальнення результатів дослідження окремих фінансових аспектів операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства з метою формування єдиного показника як індикатора ефективності фінансового менеджменту на підприємстві, що є об'єктом дослідження. Практичне забезпечення такої потреби здійснюється проведенням зведеного дослідження фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання - комплексного фінансового аналізу

Комплексна оцінка господарської діяльності є її характеристикою, отриманою в результаті комплексного дослідження, тобто одночасного та узгодженого вивчення сукупності показників, що відображають всі (або багато) аспектів господарських процесів, і що містить узагальнювальні висновки про результати діяльності виробничого об'єкта на основі виявлення якісних і кількісних відмінностей від бази порівняння (плану, нормативів, попередніх періодів, досягнень на інших аналогічних об'єктах, інших можливих варіантах розвитку) [4, С.143]

Комплексний фінансовий аналіз ґрунтується на методологічних і концептуальних принципах теорії аналізу господарської діяльності і являє собою інструмент комплексної економічної оцінки внутрішніх і зовнішніх господарських процесів.

Комплексний метод оцінки фінансового стану підприємства дає змогу виявити проблемні напрямки в діяльності підприємства, а також дає змогу досліджувати причини, що слугували їх виникненню. Це є величезною перевагою даного методу. Однак існують і недоліки. Цей метод вважають трудомістким, немає нормативних значень більшості коефіцієнтів, що обмежує використання даного методу, особливо під час оперативної оцінки підприємства.

Потреба комплексної оцінки фінансового стану викликана переважно потребами інформаційного, методологічного й організаційного забезпечення обґрунтування та прийняття управлінських фінансових рішень щодо фінансування різних видів діяльності суб'єкта господарювання у коротко- та довгостроковій перспективі.

Результатом такого аналізу буде кількісне вираження спроможності об'єкта дослідження забезпечити стабільність фінансово-господарської діяльності, приріст ринкової вартості підприємства та забезпечення доходу його власників у коротко- та довгостроковій перспективах. Тобто, комплексна оцінка фінансового стану дає змогу кількісно оцінити рівень економічного потенціалу підприємства.

Зведення певної кількості показників в один інтегральний показник дає можливість визначити якісну відмінність (поліпшення або погіршення) досягнутого стану на базі порівняння, хоча при цьому неможливо виміряти ступінь відмінності. Побудова інтегрального показника не означає, що для оцінок можна використовувати тільки один показник. Навпаки, інтегральний показник є лише загальним орієнтиром економічної ситуації, а для дослідження об'єкту використовують систему показників.

Такий аналіз є складовою частиною інструментарію антикризового управління і методологічною базою здійснення справи про банкрутство. Результативні показники комплексного аналізу потенційним інвесторам

підприємства необхідні для розробки інвестиційних проектів і ухвалення рішення щодо фінансування, кредиторам – для обґрунтування рішень про надання кредиту, його обсягів і умов[36].

Вважається, що такий вид аналізу, який робить можливим проведення як ретроспективної, так і перспективної оцінки фінансового стану підприємства, оптимально відповідає вимогам виконання таких завдань:

- залучення фінансових ресурсів;
- пошуку високорентабельних проектів;
- оцінки надійності партнерів;
- оцінки доцільності інвестування;
- оптимізації фінансової діяльності підприємства;
- комплексного фінансового оздоровлення суб'єктів господарювання[36].

Якщо розглядати структуру комплексного аналізу фінансового стану в залежності від підходів зарубіжних авторів, то Д. Стоун, К.Хітчінг виділяють наступні складові частини аналізу: платоспроможність, структура активів і пасивів, ділова активність, оборотність, ефективність використання капіталу, інвестиції[52, С.88].

На думку Шеремета А.Д. це: платоспроможність; фінансова незалежність, стійкість, стабільність; структура активів і пасивів; ділова активність, оборотність, ефективність використання капіталу; ліквідність [68, С. 14].

Брейлі Р., Майерс С. виділяють наступні складові частини комплексного аналізу: фінансова залежність, ліквідність, рентабельність, ринкова активність [8, С.14].

Комплексна оцінка фінансового стану підприємства може здійснюватись згідно такої послідовності.

По-перше, методологічна база такого аналізу повинна базуватись на методиках, які б дали змогу виконати сукупність завдань в короткі строки, а також однозначно інтерпретувати результати такого дослідження. В якості часткової форми може застосовуватись експрес-аналіз, що дозволяє за період у 1-2 дні на основі даних фінансової звітності, а також розшифрування статей

фінансової звітності, інших наявних та доступних джерел інформації (даних управлінського обліку, аудиторського звіту та інших) повинен забезпечити, наприклад, ідентифікацію інвестиційної привабливості підприємства, виявлення та ідентифікацію проблемних напрямів фінансово-господарської діяльності підприємства, які вже є очевидними.

По-друге, здійснити порівняльний аналіз. Порівняльний аналіз являє собою внутрішньогосподарський аналіз зведених показників фінансової звітності за окремими напрямками діяльності в середині самого підприємства, його дочірніх підприємств або ж міжгосподарський аналіз показників компанії з відповідними показниками конкурентів, середньогалузевими чи середніми показниками. Залежно від поставленого завдання щодо організації комплексного фінансового аналізу конкретного об'єкта необхідно насамперед визначитись із найбільш оптимальною базою для порівняння значень аналітичних індикаторів - значень фінансових показників.

Інструментарій, який може бути використаний виконавцем комплексного аналізу для обробки вхідної фінансової інформації, широко представлений в літературі з питань фінансового аналізу низкою формалізованих методик, які відповідно до специфіки їх загальних характеристик, можна об'єднати у три групи:

- ранжирування фінансових показників і коефіцієнтів;
- розрахунок інтегрального показника фінансового стану підприємства;
- об'єкта дослідження;
- порівняння розрахункових показників з еталонними величинами[36].

По-третє, для проведення такого аналізу потрібно забезпечити формування системи показників та індикаторів, які б у своїй сукупності відповідали вимогам комплексної характеристики поточного стану об'єкта дослідження, формування та підтримки перспектив подальшого розвитку компанії. При цьому слід пам'ятати, що використання надлишкової кількості фінансових показників і коефіцієнтів може спричинити невиправдану втрату часу на математичне та аналітичне забезпечення дослідження функціонально взаємозалежних між собою

показників (наприклад, індекс постійного активу та коефіцієнт маневреності власних коштів). Це, у свою чергу, значно знизить оперативність комплексного аналізу, яка є базовою характеристикою його ефективності. Наповненість цільової сукупності тими чи іншими фінансовими показниками буде залежати від завдань, що поставлені перед аналізом його замовниками у кожному конкретному випадку. Серед таких вимог, що висуваються до потенційних показників, можна виділити невелику сукупність критичних значень.

По-четверте, ефективність реалізації комплексного аналізу та його відповідність запитам залежить від можливості однозначної інтерпретації результатів математичної та аналітичної обробки визначеної групи цільових показників. Це дозволить уникнути виникненню двозначних висновків, протиріч, тощо.

Комплексну оцінку фінансового стану можна відобразити на рисунку 1.5

Рисунок 1.5 - Набір показників комплексної оцінки фінансового стану підприємства

Комплексний метод дає змогу виявити саме ті напрямки в діяльності і підприємства, в яких виникають проблеми, а також дає змогу досліджувати причини, що їх зумовили. Однак виникає велика складність зробити обґрунтовані висновки щодо фінансового стану підприємства в цілому.

Комплексний метод оцінки фінансового стану вважають достатньо трудомістким. Недоліками цього методу вважають відсутність нормативних значень більшості коефіцієнтів, що використовуються і те, що зміни величин коефіцієнтів у динаміці не можуть бути інтерпретовані належним чином (як і під час оцінки фінансового стану підприємства коефіцієнтним методом). Тому, даний метод слід застосовувати у зв'язці з набором інших методик та доповнень.

Висновок до розділу 1

Фінансовий аналіз у ринковій економіці є однією з найважливіших функцій управління. Він дозволяє визначити конкурентоспроможність суб'єкта господарювання в ринковій економіці, тобто його фінансову стабільність, платоспроможність і кредитоспроможність; характеризує ступінь використання фінансових ресурсів і капіталу, виконання зобов'язань перед державою, власниками, персоналом й іншими господарюючими суб'єктами. Фінансовий аналіз являє собою глибоке, науково обґрунтоване дослідження економічних відносин і рух ресурсів у єдиному виробничо-торговельному процесі.

У сфері фінансово-економічної діяльності значно зростає роль своєчасного та якісного аналізу фінансового стану підприємств, оцінки їх ліквідності, платоспроможності і фінансової стійкості та пошуку шляхів підвищення і зміцнення фінансової стабільності. Тому, фінансовий аналіз, який є складовою економічного аналізу підприємства, останнім часом набуває зовсім іншого значення.

Так, в першому розділі дипломної роботи магістра, нами було визначено сутнісне наповнення поняття фінансового аналізу. нами було визначено, що це складова аналітичного економічного дослідження щодо вивчення рівня, змін і динаміки фінансових показників у їх взаємозв'язку і взаємозумовленості, з метою прийняття ефективних управлінських рішень для забезпечення внутрішньої і зовнішньої діяльності господарюючих систем, сталого економічного розвитку і стійкого фінансового стану (згідно визначення Приходько Н.І., яке, на наш погляд є достатньо повним).

Видів фінансового аналізу, згідно інформаційних джерел, є багато. Це обумовлені строками проведення фінансового аналізу, періодичністю, його глибиною, особами, що його здійснюють.

Нами було визначено, що такий вид аналізу може здійснюватись в різний спосіб. Зокрема, нами охарактеризовано горизонтальний та вертикальний аналіз звітності, трендовий аналіз, коефіцієнтний аналіз, особливості організації комплексного фінансового аналізу. Такі теоретичні знання дали нам уявлення про особливості реалізації, мету та завдання аналізу фінансового стану підприємства.

2 ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА ОЦІНКА ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ЕКО-СФЕРА»

2.1 Характеристика системи управління ТОВ «ЕКО-СФЕРА»

Товариство з обмеженою відповідальністю «ЕКО-СФЕРА», створене відповідно до рішення Загальних зборів Учасників на базі заводу по виробництву мінеральної води і безалкогольних напоїв, розташованого в Вінницькій області України в м. Калинівка.

Учасниками Товариства є фізичні особи - громадяни України:

- 1) Гончарук Валентина Федорівна
- 2) Гончарук Олег Анатолійович
- 3) Гончарук Інга Анатоліївна

Товариство є юридичною особою за законодавством України.

За весь час існування підприємство було декілька разів перейменовано. Товариство «Вінні-Пектин» було засновано в лютому 2003 року. В грудні 2004 році ТОВ «Вінні-Пектин» у зв'язку зі зміною назви перейменовано в ТОВ «Вінні-Трейд». В травні 2006 року ТОВ «Вінні-Трейд» у зв'язку зі зміною назви було перейменовано в ТОВ «ЕКО-СФЕРА» рішенням Загальних зборів Учасників.

Під такою назвою підприємство працює по теперішній час.

Товариство створено з метою отримання прибутку від спрямованої на задоволення суспільних потреб діяльності (шляхом реалізації продукції, товарів, робіт і послуг), напрямки та форми якої визначаються чинним законодавством і Статутом товариства.

За географічним розташуванням ТОВ «ЕКО-СФЕРА» знаходиться в м. Калинівка, за 26 км на північ від обласного центру Вінниці. Калинівка - місто-районний центр у Вінницькій області України. Нині Калинівка одне з передових міст Вінницької області. Калинівка має багатогалузевий виробничий комплекс,

провідне місце в якому займає харчова промисловість та підприємство ТОВ «ЕКО-СФЕРА» зокрема.

Основними напрямки діяльності товариства є: виробництво фруктових та овочевих соків та пюре для харчової промисловості, виробництво питних, мінеральних вод та інших безалкогольних напоїв, діяльність автомобільного вантажного транспорту, здавання власного майна в оренду, заготівля сільськогосподарської сировини, дистрибуція, роздрібна торгівля тощо.

ТОВ «ЕКО-СФЕРА» – це сучасний завод, що має свої виробничі потужності по розливу соків та нектарів, мінеральної та питної води, має в наявності складські приміщення, обладнання та повний спектр матеріально-технічної бази для забезпечення виробництва та постачання, які повністю відповідають стандартам та санітарно-гігієнічним нормам. Власне автогосподарство налічує 156 одиниць, з них легкових 26 одиниць, вантажних 130 одиниць (в т. ч спеціальний автомобільний транспорт, який відповідає санітарним нормам для поставки продуктів харчування).

Товариство має свої власні приміщення магазину в м. Вінниця по вул. Келецька, 105 та по вул. Привокзальна 2/1.; комплекс виробничих приміщень та споруд по вул. І. Мазепи, 45, по вул. І.Мазепи, 47 та по вул. Незалежності, 67Д; будівлю та споруди по вул. Левадна, 22 в м. Калинівка Вінницької області.

Основні види продукції – концентрований сік в асортименті, овочева та фруктове пюре в асортименті, соки та сокові продукти в асортименті фасовані в упаковку з комбінованого матеріалу ємністю 0,2л., 1,0 л., 2,0 л., та в скляну тару ємністю 3л для загального користування, в тому числі і для бюджетних організацій дошкільних та навчальних закладів.

Соки та сокові продукти випускається під власними торговими марками: «Соки України», «Квітень», «Добрий ранок», «Ранок», «ЕКО», «ВІННІ», «Екосфера». Сік випускається не тільки під власними торговими марками, а також для торговельних мереж під їх власними торговими марками:

- ТОВ «ЕКО» - ТМ «Перший ряд»,
- ТОВ «АТБ-Маркет» - ТМ «Своя лінія»,

- ТОВ «НОВУС Україна» - ТМ «Промо марка»,
- ТОВ «Сільпо-Фуд» - ТМ «Повна чаша»,
- ТОВ «Гіпермаркет «АШАН» - ТМ «Ашан»,
- ТОВ «УКРАЇНСЬКИЙ Рітейл» - ТМ «Просто»,
- «Білла-Україна» - ТМ «Clever»,
- ТОВ «Альянс Маркет» - ТМ «Для Вас вигідно»,
- Еспансія - ТМ «Екстра».

Продукція компанії широко представлена в торгових мережах: Сільпо, ФОЗЗІ, АШАН, Фуршет, АТБ, Новус, Українській Рітейл., ЕКО та інших.

Випускаються Безалкогольні напої в асортименті, фасовані в ПЕТ пляшки ємністю від 0,5 л до 2 л під торговими марками: «DonLimo», «Exotika», «Orange Storm», «Lemon Splash», «Напій Дабл Кола». В асортименті присутня питна та мінеральна вода: сильно газована оброблена, негазована пом'якшена оброблена. Розфасовкою в ПЕТ пляшки від 0,5 л до 6л та полікарбонатні бутлі багаторазового користування ємністю 18,9 л. під ТМ «ЕКО».

ТОВ «ЕКО-СФЕРА» працює за принципом замкнутого циклу: від заготівлі сировини до продажу готової продукції. Така стратегія визначає якість продукції як головний пріоритет в діяльності підприємства. Соки та напої на підприємстві виготовляються відповідно до технічних умов виробника.

Особливу увагу співробітники компанії приділяють якості продукції, що виробляється. Про що свідчить наявність сертифікатів управління якістю по стандарту ISO 9001, управління безпечністю харчової продукції ISO 22000 та екологічного менеджменту ISO 140024.

За роки діяльності на ринку одним з основних принципів підприємства є не зупинятись на досягнутому, як стверджує керівництво компанії. Тому і в подальших планах ТОВ «ЕКО-СФЕРА» - розвиток нових виробничих напрямків та впровадження інноваційних технологій, що дасть можливість споживачам купувати якісний, натуральний продукт за прийнятною ціною.

Крім місії і цілей є ще одне поняття на підприємстві ТОВ «Еко-Сфера», яке характеризує стан підприємства, виступає могутнім мобілізуючим началом всього колективу - мета. Група найважливіших цілей, які найбільш адекватно відображають бажаний кінцевий стан підприємства на досягнення якого направлені всі інші цілі. Тому основною метою товариства є забезпечення високорентабельного виробництва конкурентоздатної продукції світового рівня якості на основі постійного підвищення особистої зацікавленості працівників, засновників та менеджерів. Створення якісного та корисного продукту за доступними цінами – мета діяльності та постійні орієнтири підприємства.

Організаційна структура управління – основа системи управління підприємства, яка визначає склад, підпорядкованість та взаємодію її елементів, окреслює необхідну кількість управлінського персоналу, здійснює його розподіл за підрозділами, регламентує адміністративні, функціональні та інформаційні взаємовідносини між працівниками апарату управління та підрозділами, встановлює права, обов'язки і відповідальність менеджерів, що використовуються для досягнення цілей.

Організаційна структура підприємства ТОВ «ЕКО-СФЕРА» зображена на рисунку 2.1.

Правильно сформульовані організаційні цілі відповідають вимогам, які виступають своєрідними нормативами, за допомогою яких менеджер робить висновки про ефективність своєї майбутньої уже практичної діяльності. Цілі конкретизують місію, виступають орієнтиром і мотивом поведінки всіх членів колективу. Цілі встановлюються в усіх сферах діяльності підприємства: щодо позиції на ринку, по обсягах виробництва і асортименту, по доходах і рентабельності, по фінансах, по інноваціях, по постачальниках, клієнтах, по збуту, по виробничих і трудових ресурсах, по менеджменту, маркетингу, по організації виробництва і оплаті праці, у соціальній сфері тощо.

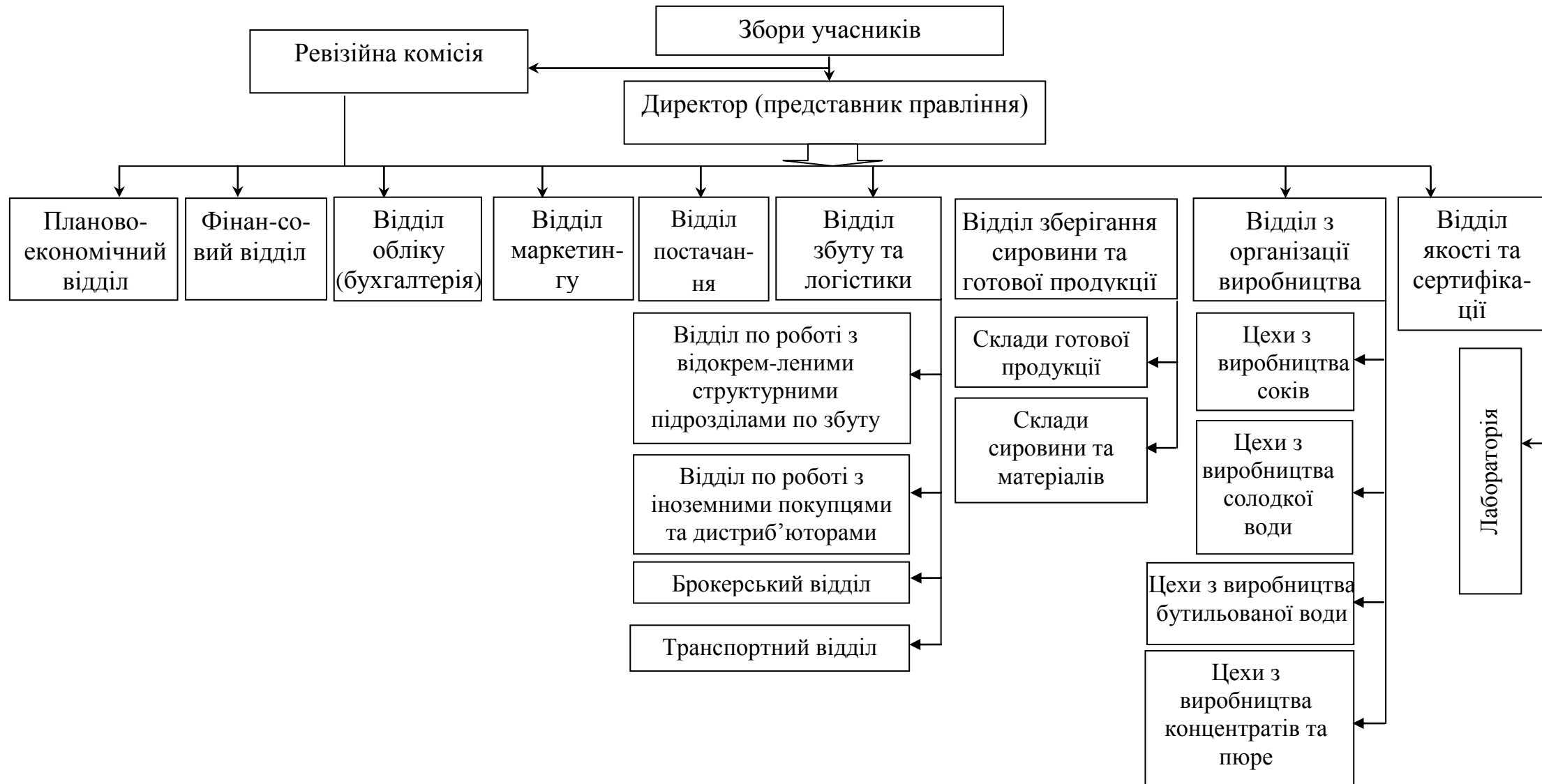

Рисунок 2.1 – Організаційна структура ТОВ «ЕКО-СФЕРА»

Головна ціль – це збереження своїх позицій у конкретному середовищі, у системі економічних відношень.

Організаційна структура є базисом оптимізації функціонування підприємства та використання його виробничо-технологічного потенціалу.

В межах організаційної структури відбуваються усі управлінські процеси і функції, що забезпечують випуск продукції, в яких приймають участь менеджери всіх рівнів, категорій і професійної спеціалізації, та робітники.

Основна цінність підприємства, з чим погоджується керівництво компанії – це згуртований колектив. У 2019 році на підприємстві працювали 488 чол., з них на керівних посадах – 47 чол., фахівців - 125 чол., службовців – 7 чол., молодший обслуговуючий персонал – 22 чол., робітники – 287 чол.. Вищу освіту мають – 72 чол., технічну чи професійно-технічну освіту мають – 253 чол., середню чи повну загально-середню освіту мають – 159 чол. та спеціальну чи вищу медичну освіту мають – 4 чол.

Працівники Товариства постійно підвищують свій рівень знань, проходять курси підвищення кваліфікації, тренінги, приймають участь у семінарах та проходять навчання в навчальних комбінатах.

Оцінка ефективності управління товариства наведена у таблиці 2.1

Таблиця 2.1 – Показники ефективності управління ТОВ «ЕКО-СФЕРА» у 2017-2019 роках

Показники	Одиниці виміру	Роки			Темпи змін, %	
		2017	2018	2019	2018/2017	2019/2017
1	2	3	4	5	6	7
1. Чиста виручка від реалізації продукції	тис грн	275468	353298	444766	128,25	161,46
2. Чисельність працюючих, всього	осіб	418	417	488	99,76	116,75
у т.ч. управлінських працівників	осіб	44	44	47	100	106,82
3. Чистий прибуток	тис грн	3138	6305	9512	200,92	303,12
4. Загальні витрати (собівартість)	тис грн	233607	288794	352897	123,62	151,06

Кінець таблиці 2.1

1	2	3	4	5	6	7
5. Витрати на управління	тис грн	5347	7439	8524	130,76	159,42
7. Обсяг реалізації на одного управлінського працівника	тис грн	6260,6	8029,5	9463,11	128,25	151,15
8. Прибуток на 1 грн витрат на управління	грн	0,59	0,85	1,12	144,42	131,66
9. Частка витрат на управління в загальних витратах	%	2,29	2,58	2,42	112,48	105,48
10. Частка управлінських працівників в загальній чисельності працюючих	%	10,53	10,55	9,63	100,2	91,46

В процесі аналізу нами було здійснене порівняння показників 2018 та 2019 років із базовим, 2017 роком.

В 2019 році, ТОВ «ЕКО-СФЕРА» нарощувала позитивну динаміку високих темпів зростання продажів від 2018 року.

Як бачимо за даними таблиці 2.1, чиста виручка станом на 2019 рік зростає на 61,46% по відношенню до базового року, що складає 169298 тис грн.

Досягнуті результати, як показала практика, були наслідком виробленої стратегії поєднання цінової конкурентної переваги в найбільш ємних – низькоцінових та середньоцінових сегментах сокового ринку і економічних інструментів просування продукції ТОВ «ЕКО-СФЕРА» на ринку України.

Високій динаміці операційних показників також сприяла сприятлива кон'юнктура на валютному і сировинних ринках, що в умовах значного фактичного впливу імпортованих матеріалів і яблучних напівфабрикатів на виробничу собівартість сокових продуктів компанії, мало дуже істотну роль.

Додатково, до вищезгаданого, важелем високих операційних показників підприємства, було розширення співпраці з найбільшою в Україні торговою мережею – «АТБ», в рамках якого, до продуктів в форматі 0,2 літра був доданий в 2019 році формат 1 літр, що дозволило збільшити продажі компанії в категорії Privat label ніж в 2 рази до рівня 2018 року.

Також, у 2019 періоді зросла чисельність працівників підприємства до 488 осіб, що на 71 та 70 працівників більше рівня 2018 та 2017 років відповідно.

Збільшився показник витрат на управління ТОВ «ЕКО-СФЕРА». Так, при порівнянні 2018 та 2017 року – на 30,76% та 59,42% відповідно. Позитивною є тенденція до зростання прибутку на одиницю витрат на управління – до 1,12 грн в останньому з аналітичних періодів.

Зростання обсягів діяльності вплинуло на величину обсягу реалізації на одного управлінського працівника, що зріс майже в 3 рази станом на 2019 рік.

Частка витрат на управління зазнавала протягом 2017-2019 років незначних коливань.

Подальшого вивчення вимагає стан результуючих показників, який ми більш детально наведемо в наступному пункті дипломної роботи магістра.

2.2 Характеристика показників діяльності ТОВ «ЕКО-СФЕРА»

Перейдемо до аналізу техніко-економічних показників діяльності ТОВ «ЕКО-СФЕРА» (таблиця 2.2).

Таблиця 2.2 – Техніко-економічні показники ТОВ «ЕКО-СФЕРА» за даними 2017-2019 років

Показники	Одиниці виміру	Дані по роках			Темпи змін за рік %	
		2017	2018	2019	2018/2017	2019/2017
1	2	3	4	5	6	7
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	тис грн	275468,0	353298,0	444766,0	128,25	161,46
Собівартість реалізованої продукції	тис грн	233607,0	288794,0	352897,0	123,62	151,06
Валовий прибуток (збиток)	тис грн	41861,0	64504,0	91869,0	154,09	219,46
Інші операційні доходи	тис грн	12553,0	9679,0	12429,0	77,11	99,01

Кінець таблиці 2.2

1	2	3	4	5	6	7
Адміністративні витрати	тис грн	5689,0	7439,0	8524,0	130,76	149,83
Витрати на збут	тис грн	40957,0	53180,0	74879,0	129,84	182,82
Інші операційні витрати	тис грн	3824,0	5657,0	6708,0	147,93	175,42
Фінансовий результат від операційної діяльності, прибуток (збиток)	тис грн	3944,0	7907,0	14184,0	200,48	359,63
Інші фінансові доходи	тис грн	-	-	2	-	-
Інші доходи	тис грн	101,0	182,0	521,0	180,20	515,84
Фінансові втрати	тис грн	-	34,0	2709,0	-	-
Інші витрати	тис грн	-	9,0	-	-	-
Фінансовий результат від діяльності до оподаткування	тис грн	4045,0	8046,0	12002,0	198,91	296,71
Чистий прибуток	тис грн	3138	6305	9512	200,92	303,12
Фонд заробітної плати працівників	тис грн	16956,0	26915,6	37149,0	158,74	219,09
Середньооблікова чисельність штатних працівників	осіб	418	417	488	99,76	116,75
Середньомісячна заробітна платня одного працівника	грн	3380,4	5378,8	6343,75	159,12	187,66
Середньорічний виробіток одного працівника	грн	659	847,2	911,40	128,56	138,30
Залишкова вартість основних фондів (середньорічна)	тис грн	144666	230886	212508,5	159,60	146,90
Середньорічна вартість оборотних засобів	тис грн	274389	408190	218495,5	148,76	79,63
Загальна рентабельність	%	0,749	0,987	2,207	131,8	223,7
Рентабельність обороту	%	1,426	2,721	3,453	190,7	126,9

Як бачимо, тенденції в зміні собівартості реалізованої продукції та чистого доходу майже ідентичні. Значно збільшився показник валового прибутку підприємства – на 27365 тис грн при порівнянні 2019 та 2018 років, та на 5008 тис грн. при порівнянні 2019 та базового року.

Фінансовий результат від операційної діяльності протягом 2019-2017 років суттєво зріс – майже в 3,6 рази, що становить 10240 тис грн. Зростання обсягів діяльності товариства дало змогу підприємству понести деякі фінансові втрати, які станом на 2019 рік склали 2709 тис грн.

Зростання показника чистого прибутку протягом 2017-2019 років становило 3,3012 рази. Це говорить про ефективне управління та тяжіння до нарощення діяльностей, виробничих потужностей та обсягів функціонування.

В звітному 2019 році було виявлено потреби в кадровому складі, які були покриті, що призвело до залучення 71 працівника (при порівнянні 2018 та 2019 років).

Найбільшою протягом аналітичного періоду, була середньорічна вартість оборотних засобів у 2018 році (408190 тис грн.), найменшою – у 2019 році (218495,5 тис грн). Однак, цей показник є не достатньо показовим, оскільки він був нами розрахований за даними фінансової звітності, що ґрунтується на значеннях на кінець періоду.

Показник загальної рентабельності, згідно із зростанням прибутковості та виручки, також значно поліпшився у 2019 році та становив 2,207%.

Зросла також і рентабельність обороту, що говорить про її порівняну ефективність.

Таблиця 2.3 – Елементи операційних витрат підприємства ТОВ «ЕКО-СФЕРА» (2017-2019 роки), тис грн

Показники	Інформація по роках			Темпи змін за рік, %	
	2017	2018	2019	2018/ 2017	2019/ 2017
1	2	3	4	5	6
Матеріальні затрати	212782,0	300265,0	336102,0	141,11	157,96
Витрати на оплату праці	16736,0	20159,0	28268,0	120,45	168,91
Відрахування на соціальні заходи	3421,0	4042,0	5657,0	118,15	165,36
Амортизація	11356,0	14977,0	16611,0	131,89	146,28
Інші операційні витрати	32327,0	33499,0	53937,0	103,63	166,85
Всього	276622,0	372942,0	440575	134,82	159,27

Структура операційних витрат ТОВ «ЕКО-СФЕРА» є достатньо типовою для виробничого підприємства, переважають матеріальні витрати (рисунок 2.2).

Рисунок 2.2 – Динаміка елементів операційних витрат ТОВ «ЕКО-СФЕРА»
протягом 2017-2019 років

Зростання матеріальних витрат майже пропорційне до зростання собівартості реалізації продукції підприємства.

Другом за розміром елементом операційних витрат є група «Інших витрат». До інших витрат операційної діяльності, як відомо, належать: витрати на дослідження й розробки; собівартість реалізованої іноземної валюти; собівартість реалізованих виробничих запасів; сума безнадійної дебіторської заборгованості та відрахування до резерву сумнівних боргів; втрати від операційної курсової різниці; втрати від знецінення запасів; брак та втрати від псування цінностей; визнані штрафи, пені та неустойки; витрати на утримання об'єктів соціально-культурного призначення; інші витрати операційної діяльності.

Під впливом зміни законодавчих ром (зростання мінімального розміру заробітної платні), а також залученням додаткових працівників, дещо зросли також і витрати на оплату праці та соціальні заходи (разом на 68,3% при порівнянні 2019 та 2017 років, що складає 13768 тис грн).

Загальний розмір операційних витрат зростає щорічно на 96320 та 67633 тис грн.

З метою оцінки ефективності витрат на матеріали, проведемо розрахунки матеріаломісткості та матеріаловіддачі та зведемо їх у таблицю 2.4.

Таблиця 2.4 – Ефективність витрат на матеріали ТОВ «ЕКО-СФЕРА»

Показники	Дані за роками			Темпи змін, %	
	2017	2018	2019	2018/ 2017	2019/ 2017
1	2	3	4	6	7
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції, тис грн	275468	353298	444766	128,25	161,46
Собівартість реалізованої продукції, тис грн	233607	288794	352897	123,62	151,06
Матеріальні витрати, тис грн	212782	300265	336102	141,11	157,96
Матеріаловіддача, грн	1,29	1,18	1,32	90,89	102,22
Матеріаломісткість, грн.	0,77	0,85	0,76	110,03	97,83
Частка витрат на матеріали в структурі собівартості продукції, %	91,1	104,0	95,2	114,15	104,56
Прибуток на гривню матеріальних витрат	0,0147	0,0210	0,0283	142,38	191,90

Як бачимо, матеріаломісткість зменшується, що є дуже позитивним, оскільки 1% зниження матеріальних витрат приносить більший економічний ефект, ніж зниження інших видів витрат. Матеріаловіддача, в свою чергу, зростає – до значення в 1,32 на 2019 рік.

Цікавим є значення частки витрат на матеріали в структурі собівартості продукції у 2018 році – частка перевищує 100%. Це пов'язане із зростанням цін на матеріали.

Перейдемо до важливого елементу економічного аналізу діяльності підприємства – фінансового аналізу ТОВ «ЕКО-СФЕРА».

2.3 Аналіз фінансового та майнового стану ТОВ «ЕКО-СФЕРА»

Як зазначалось нами, в першому розділі дипломної роботи магістра, мета фінансового аналізу підприємства полягає в оцінці фінансових параметрів діяльності організації. Результати такого аналізу дають необхідну інформацію про стан об'єкта аналізу (в даному випадку ТОВ «ЕКО-СФЕРА») і слугують основою для прийняття ефективних управлінських рішень.

Завданнями фінансового аналізу є ТОВ «ЕКО-СФЕРА» є:

- визначення поточного фінансового стану організації;
- виявлення та оцінка змін фінансового стану в просторово-часовому розрізі;
- виявлення та оцінка основних факторів, що викликають зміни фінансового стану;
- побудова прогнозу зміни фінансового стану організації в майбутньому.

Аналіз фінансового стану підприємства починається з дослідження звітності, тенденцій використання та отримання засобів.

Першою формою звітності, що буде розглянута нами, є форма №3 «Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)» в динаміці (таблиця 2.5).

Таблиця 2.5 – Грошові потоки підприємства ТОВ «ЕКО-СФЕРА» протягом 2018-2019 років

Стаття	2019	2018	Темпи змін, 2019/ 2018, %
1	2	3	4
РУХ ГРОШОВИХ КОШТІВ В РЕЗУЛЬТАТІ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ			
Надходження від:			
Реалізації продукції	497623	409153	121,6
Цільового фінансування	164	89	184,27
Надходження авансів від покупців і замовників	10169	5307	191,61
Надходження від повернення авансів	4406	389	1132,65

Кінець таблиці 2.5

1	2	3	4
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	37	28	132,14
Надходження від боржників (неустойка)	5	43	11,63
Інші надходження	37	141	26,24
Витрачання на оплату:			
Товарів (робіт, послуг)	435690	370367	117,64
Праці	22173	16236	136,57
Відрахувань на соціальні заходи	5976	4519	132,24
Зобов'язань з податків і зборів	13298	13608	97,72
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	2296	1519	151,15
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	2283	5177	44,10
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків та зборів	8719	6912	126,14
Витрачання на оплату авансів	10741	2626	409,03
Витрачання на повернення авансів	164	33	496,97
Інші витрачання	1589	1977	80,37
Чистий рух грошових коштів від операційної діяльності	34091	14004,0	243,44
РУХ ГРОШОВИХ КОШТІВ ВІД ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ			
Надходження від реалізації необоротних активів	410	-	-
Надходження від отриманих відсотків	2	-	-
Надходження від погашених позик	1016	-	-
Витрачання на:			
Придбання необоротних активів	35101	14794	237,27
Витрачання на надання позик	18214	-	-
Чистий рух грошових коштів від інвестиційної діяльності	-51887	-14794	28,5
РУХ КОШТІВ В РЕЗУЛЬТАТІ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ			
Надходження від отримання позик	75504	49640	152,10
Погашення позик	53212	48170	110,47
Витрачання на сплату відсотків	2476	34	7282,36
Інші платежі	819	-	-
Чистий рух грошових коштів від фінансової діяльності	18997	1436	1322,91
ЧИСТИЙ РУХ ГРОШОВИХ КОШТІВ ЗА ЗВІТНИЙ ПЕРІОД	1201	646,0	185,91
Залишок коштів на початок року	2893	2279	126,94
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	154	32	481,25
Залишок коштів на кінець року	3940	2893	136,19

Як відомо, грошовий потік підприємства формується в результаті трьох видів діяльності – операційної (основної, яка забезпечує процес виробництва),

інвестиційної (придбання чи продаж активів, здійснення вкладень, тощо), фінансової (отримання позик, виплата відсотків, тощо).

За результатами формування таблиці 2.5 можна зробити наступні висновки.

В 2019 році на ТОВ «ЕКО-СФЕРА» спостерігалось збільшення грошових потоків від фінансової та операційної діяльності (рисунок 2.3).

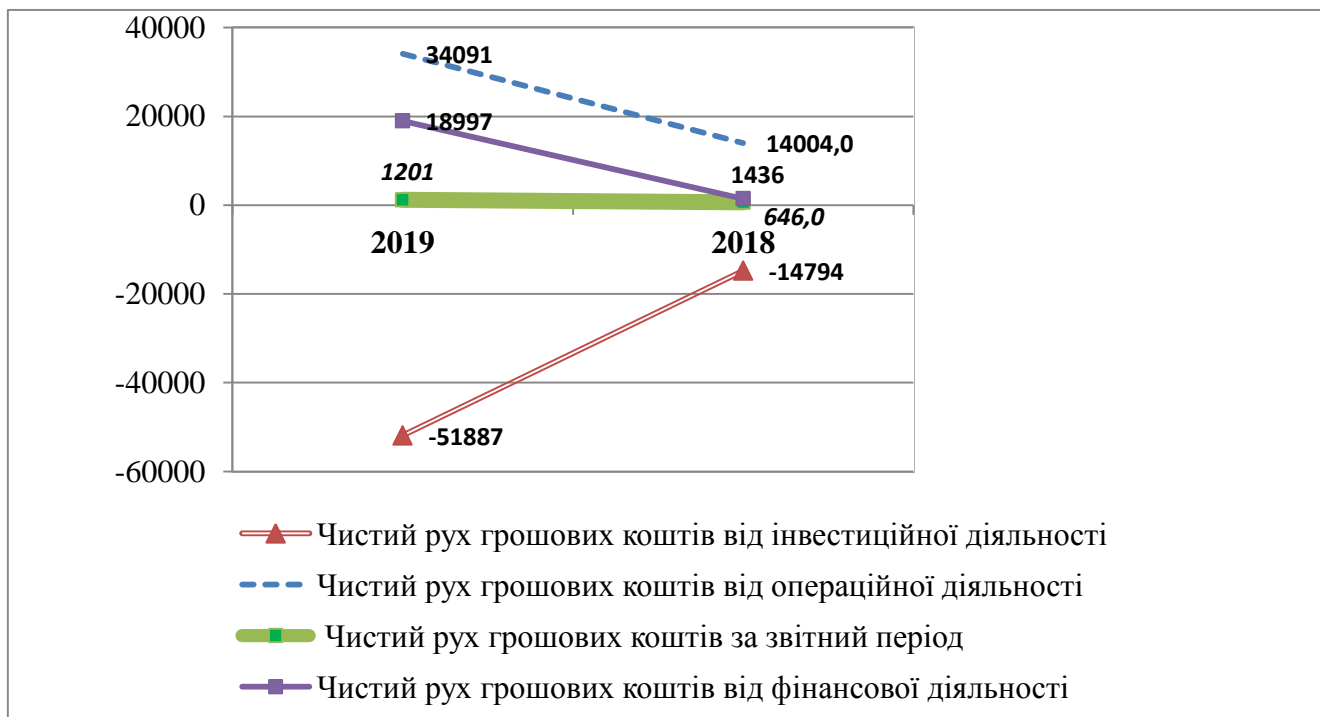

Рисунок 2.3 – Грошові потоки на підприємстві ТОВ «ЕКО-СФЕРА» протягом 2018-2019 років

Чистий грошовий потік від операційної діяльності (ЧГПОД) в 2019 році суттєво зріс – на 143,33% в порівнянні із 2018 періодом. В останньому аналітичному періоді зросли певні види надходжень. Так, надходження від реалізації продукції збільшились на 21,6%, від повернення авансів (більш ніж в 11 разів). Нарощувались також в тому ж, 2019 році, витрати операційної діяльності, що призвели відтоку грошових коштів від операційної діяльності. Це зростання витрачання на оплату праці (на 36,57%), оплату товарів (на 17,64%), виплати по податку на прибуток (51,15%), повернення авансів (396,97%).

Але, в загальному вигляді, грошовий потік від операційної діяльності є додатнім.

Негативне значення має чистий грошовий потік від інвестиційної діяльності (ГЧПД) за рахунок погашення позик, придбання необоротних активів, надання позик. Ця ситуація є абсолютно допустимою, більш того означає, що кошти підприємства не зупиняються в своєму обігу та витрачаються на потреби, вкладаються в оновлення, тощо.

Чистий грошовий потік від фінансової діяльності (ЧГПФД) суттєво зріс за рахунок деякого перевищення розміру отримання позик та витратами на платежі.

Чистий рух грошових коштів (ЧРГК) формується згідно формули:

$$\text{ЧРГК} = \text{ЧГПОД} + \text{ГЧПД} + \text{ЧГПФД} \quad (2.1)$$

Враховуючи перераховані нами особливості грошових потоків підприємства, загальних потік коштів ТОВ «Еко-Сфера» у 2019 році перевищив рівень попереднього року майже в 2 рази. Вплив зміни валютних курсів обумовив зменшення коштів на кінець аналізованих нами періодів.

На нашу думку, основними користувачами Звіту про рух грошових коштів є як внутрішні, так і зовнішні користувачі.

Ефективне управління грошовими коштами полягає у їх зростанні протягом певного періоду, такий факт оцінюється позитивно, і навпаки. У кінцевому підсумку підприємство повинно створювати позитивні грошові потоки, щоб продовжити своє функціонування. Здатність підприємства генерувати довгострокові позитивні потоки грошових коштів є одним з критеріїв, за яким інвестори його оцінюють. Справа в тому, що можна отримувати прибуток, але погане управління грошовими коштами може знищити підприємство. Так, наприклад, втрата контролю над погашенням дебіторської заборгованості може призвести до необхідності запозичень, які мають свою ціну, часто вищу, ніж сума прибутку, отриманого підприємством. Тому необхідно не лише контролювати

залишки грошових коштів у банку, а й керувати активами і пасивами з метою генерування грошових коштів [51, С.65]

Продовжуючи фінансовий аналіз товариства, сформуємо укрупнений баланс підприємства та проведемо горизонтальний та вертикальний аналіз.

Горизонтальний аналіз згідно визначення передбачає порівняння кожної статті Балансу підприємства з із попереднім періодом, тоді як вертикальний аналіз Балансу - стосується структури фінансових показників із визначенням впливу кожної статті на фінансовий результат.

Необхідно звернути увагу на такі моменти: якщо збільшилася виручка, то зростання собівартості реалізованих товарів (продукції) є нормальним, а ось якщо збільшення собівартості реалізованих товарів і управлінських витрат відбулося на тлі зниження виручки або її незмінності — це має насторожити фінансиста, оскільки при збереженні такої тенденції у майбутньому компанія ризикує отримати проблеми щодо зниження ефективності бізнесу.

Горизонтальний та вертикальний аналіз може проводити не лише стосовно першої форми звітності - Балансу – як наведено нами у таблицях 2.6 та 2.7, а також і по формі №2.

Таблиця 2.6 – Горизонтальний аналіз Балансу ТОВ «Еко-Сфера»

Показники (середнє значення за рік)	Інформація з форми №1 Баланс (Звіт про фінансовий стан)			Темпи змін, %		Абсолютна зміна, +/-	
	2017	2018	2019	2018/ 2017	2019 /2017	2018/ 2017	2019/ 2017
1	2	3	4	5	6	7	8
АКТИВИ							
Необоротні активи	161817,5	245500,5	235388,5	151,7	145,5	83683,0	73571,0
Оборотні активи	137194,5	161689,0	192666,0	117,9	140,4	24494,5	55471,5
Необоротні активи, утримувані для перепродажу							
БАЛАНС	299012	408190	428055	136,5	143,2	109177,5	129042,5

Кінець таблиці 2.6

1	2	3	4	5	6	7	8
ПАСИВИ							
Власний капітал	158474	257392	245180	162,4	154,7	98918	86706,0
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	16798	-	5203	-	31,0	-16797,5	-11594,5
Поточні зобов'язання	123741	150798	177681	121,9	143,6	27056,5	53940,0
БАЛАНС	299012	408190	428055	136,5	143,2	109177,5	129042,5

Також зазначимо, що часто горизонтальний та вертикальний види аналізу відносять до експрес – аналізу стану підприємства.

Звичайно, при проведенні такого аналізу необхідно враховувати і обмеження, якими наділена та форма звітності, що аналізується. Зокрема, Баланс як форма звітності – часовий характер, складається на кінець періоду, має розглядатись з іншими формами звітності, оскільки не показує зміни у статтях впродовж періоду. Однак, абсолютно відмовлятися від такого аналізу не слід.

Сума активів ТОВ «ЕКО-СФЕРА», як бачимо, нарощується із року в рік. Величина необоротних активів є найбільшою в 2018 році, саме в цей період, ймовірно, було оновлення матеріально-технічної бази підприємства.

Також, в 2019 році відбувся приріст власного капіталу – на 100288 тис грн. в порівнянні із 2018 роком та на 86706,0 при порівнянні із базовим 2017 роком.

Розмір довгострокових зобов'язань Товариства значно скоротився, а саме – на 11594,5 тис грн. у 2019 році при порівнянні із базовим періодом.

В той же час, поточні зобов'язання кожного року нарощуються – на 27057 та 26883 тис грн. по роках відповідно.

Динаміку змін необоротних та оборотних активів підприємства нами зображено на рисунку 2.4.

Рисунок 2.4 – Динаміка змін необоротних та оборотних активів ТОВ «ЕКО-СФЕРА» у 2017-2019 роках

Вертикальний аналіз Балансу підприємства дозволяє визначити структуру основних елементів активів та пасивів організації (таблиця 2.7)

Таблиця 2.7 – Вертикальний аналіз Балансу ТОВ «ЕКО-СФЕРА»

Показники (середнє значення за рік)	2017		2018		2019	
	Дані за формою №1	Питома вага статті в структурі, %	Дані за формою №1	Питома вага статті в структурі, %	Дані за формою №1	Питома вага статті в структурі, %
1	2	3	4	5	6	7
АКТИВИ						
Необоротні активи	161817,5	54,12	245500,5	60,14	235388,5	54,99
Оборотні активи	137194,5	45,88	161689	39,61	192666	45,01
Необоротні активи, утримувані для перепродажу						
БАЛАНС	299012	100,00	408190	100,00	428055	100,00
ПАСИВИ						
Власний капітал	158474	53,00	257392	63,05	245180	57,28
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	16798	5,62	-	-	5203	1,22
Поточні зобов'язання	123741	41,38	150798	36,95	177681	41,51
БАЛАНС	299012	100,00	408190	100,00	428055	100,00

Що стає очевидним після розгляду таблиці 2.7, це те, що в структурі активів переважають необоротні. В 2018 році довгострокові зобов'язання були повністю відсутні (погашені). Тоді як в інших часових відрізках можемо побачити коливання структури власних та позичкових засобів 53/47 % (2017 рік), 63,07/36,95% (2018 рік) та 57,26/42,74 % (2019 рік). Зобразимо структуру за допомогою рисунку 2.5.

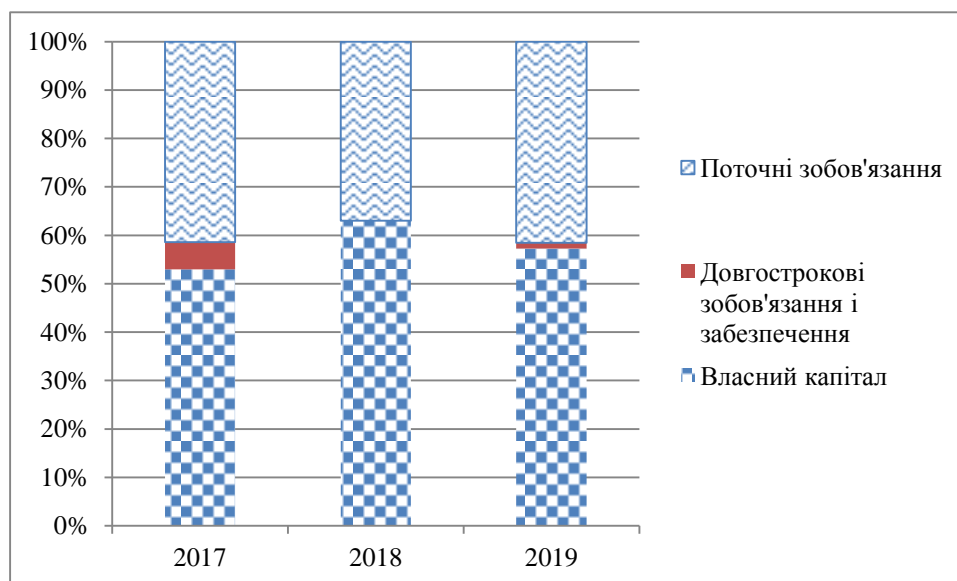

Рисунок 2.5 – Структура пасивів ТОВ «ЕКО-СФЕРА» у 2017-2019 роках

Продовжимо фінансовий аналіз розрахунком показників фінансової стійкості (таблиця 2.8).

Таблиця 2.8 – Розрахунок коефіцієнтів фінансової стійкості ТОВ «ЕКО-СФЕРА» протягом 2017-2019 років

Показники	Інформація по роках			Абсолютна зміна, +/-	
	2017	2018	2019	2018/ 2017	2019/ 2017
1	2	3	4	5	6
ВИХІДНА ІНФОРМАЦІЯ (середній показник за рік):					
Власний капітал	158473,5	144892	245179,5	-13581,50	86706,00
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	16797,5	0	5203	-16797,50	-11594,50
Поточні зобов'язання	123741	150797,5	177681	27056,50	53940,00
БАЛАНС	299012	408189,5	428054,5	109177,50	129042,50

Кінець таблиці 2.8

1	2	3	4	5	6
КОЕФІЦІЄНТИ:					
Коефіцієнт незалежності	0,53	0,63	0,57	0,10	0,04
Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	0,47	0,37	0,43	-0,10	-0,04
Коефіцієнт заборгованості	0,89	0,59	0,75	-0,3	-0,14
Коефіцієнт довгострокового залучення позичкових засобів	0,10	0	0,02	-0,10	-0,08
Коефіцієнт структури залученого капіталу	0,12	0	0,03	-0,12	-0,09

Чим більшим є значення коефіцієнта незалежності, особливо в сучасних нестабільних умовах функціонування, тим краще. Значення даного коефіцієнта в незначній мірі перевищує 0,5 або 50% для ТОВ «ЕКО-СФЕРА».

Другий коефіцієнт, коефіцієнт концентрації залученого капіталу є оберненим до попереднього та має дзеркально протилежні значення.

Коефіцієнт довгострокового залучення позичкових засобів Товариства, на наш погляд, є надзвичайно низьким, оскільки в структурі переважають як раз короткострокові зобов'язання. Він показує довгострокові борги підприємства в загальному обсязі капіталу, власного та позиченого. А коефіцієнт структури залученого капіталу підприємства – частку довгострокових боргових ресурсів в розмірі позичених засобів.

Показники рентабельності завжди слугували орієнтиром діяльності підприємства та часто підлягають аналізу керівництвом.

Перелік показників рентабельності може бути достатньо широким. Деякі з показників було розраховано нами на основі даних фінансової звітності ТОВ «ЕКО-СФЕРА» (таблиця 2.9).

За даними таблиці можемо зробити висновок, що рентабельність активів має найбільше значення в 2019 році, і її значення більш ніж в 2 рази більше значення 2017 року.

Таблиця 2.9 – Розрахунок коефіцієнтів рентабельності ТОВ «ЕКО-СФЕРА» протягом 2017-2019 років

Показники	Інформація по роках			Темпи змін, %	
	2017	2018	2019	2018/ 2017	2019/ 2017
1	2	3	4	5	6
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	275468	353298	444766	128,254	161,458
Валовий прибуток	41861	64504	91869	154,09	219,46
Чистий прибуток (збиток)	3138	6305	9512	200,92	303,12
Середня вартість активів	299012,0	408189,5	428054,5	136,51	143,16
Рентабельність активів, %	1,05	1,54	2,22	147,18	211,74
Коефіцієнт оборотності активів	0,921	0,866	1,039	93,950	112,785
Чиста рентабельність продажу, %	1,14	1,78	2,14	156,66	187,74
Доля чистого прибутку в загальній величині валового прибутку	7,50	9,77	10,35	130,39	138,12
Валова рентабельність продажу, %	15,20	18,26	20,66	120,15	135,92

Коефіцієнти чистої рентабельності продажу, валової рентабельності продажу також дещо нарощені. Зазначимо, що суттєвих стрибків немає, однак позитивна тенденція, безсумнівно, є.

Висновок до розділу 2

Історія Товариства з обмеженою відповідальністю «ЕКО-СФЕРА» розпочалась із 2003 року – заснування Товариства «Вінні-Пектин». Сучасну назву підприємство отримало у 2006 році в результаті його переменування згідно рішення загальних зборів.

Підприємство достатньо ефективно функціонує на ринку, маючи власні приміщення для виробництва та торгівлі, автопарк, 150 одиниць техніки, механічну майстерню, тощо.

На ТОВ «ЕКО-СФЕРА» щодня виготовляється більше ніж 100000 літрів соку, щорічно переробляється більше 25000 тон яблук.

Вищим органом управління ТОВ «ЕКО-СФЕРА» є збори учасників. Контроль за діяльністю директора Товариства (уповноваженого та обраного зборами учасників) здійснюється ревізійною комісією.

В організаційній структурі представлені та успішно виконують свої функції фінансовий відділ, планово-економічний відділ, бухгалтерія, відділ маркетингу, відділи постачання та збуту продукції, відділ з організації виробництва, відділ якості та сертифікації, відділ зберігання сировини та готової продукції. Організаційна структура Товариства є збалансованою для виконання всіх необхідних функцій управління та контролю на підприємстві.

У 2019 році на підприємстві працювали 488 чол., з них на керівних посадах – 47 чол., фахівців - 125 чол., службовців – 7 чол., молодший обслуговуючий персонал – 22 чол., робітники – 287 чол..

В процесі аналізу нами було здійснене порівняння показників 2018 та 2019 років із базовим, 2017 роком. В 2019 році, ТОВ «ЕКО-СФЕРА» нарощувала позитивну динаміку високих темпів зростання продажів від 2018 року.

Значно збільшився показник валового прибутку підприємства – на 27365 тис грн при порівнянні 2019 та 2018 років, та на 5008 тис грн. при порівнянні 2019

та базового року. Фінансовий результат від операційної діяльності протягом 2019-2017 років суттєво зріс – майже в 3,6 рази, що становить 10240 тис грн.

Показник загальної рентабельності, згідно із зростанням прибутковості та виручки, також значно поліпшився у 2019 році та становив 2,207%.

Отже, загальні показники ефективності діяльності ТОВ «ЕКО-СФЕРА», як показав фінансовий аналіз, є достатньо ефективними. тому, в третьому розділі наші зусилля будуть направлені на аналітичний бік фінансового аналізу Товариства та запровадження такого аналізу та системній основі.

3 ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ ТОВ «ЕКО-СФЕРА» В УПРАВЛІННІ ЙОГО ЕКОНОМІЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

В пункті 2.3 дипломної роботи магістра нами було проведено аналіз фінансового стану ТОВ «ЕКО-СФЕРА».

3.1 Беззбитковий метод аналізу фінансового стану ТОВ «ЕКО-СФЕРА»

На наш погляд достатньо важливим методом фінансового аналізу є беззбитковий метод.

Беззбитковий метод базується на ролі операційного важеля у формуванні результатів діяльності підприємства, на можливості управління його витратами й результатами з метою досягнення необхідних показників беззбитковості виробництва. Критерієм оцінки фінансового стану підприємства в цьому випадку виступає запас фінансової міцності підприємства, тобто виторг від реалізації, що підприємство має після проходження порогу рентабельності.

Як відомо, під порогом рентабельності розуміють такий розмір виручки, що дорівнює сукупним витратам підприємства. Це безприбутковий обіг, проходячи який підприємство переходить в зону прибуткової діяльності, як показано на рисунку 3.1.

Збільшення внеску на покриття маржинального доходу завжди вигідне підприємству. Тому необхідно здійснювати операційний аналіз, який дає змогу визначити запас фінансової міцності (межу або маржу безпеки).

Часто даний метод знаходиться поза увагою економістів за рахунок наявності великої кількості обмежень. Однак, розробки науковців [40-46] дають змогу уникнути недоліків шляхом застосування маржинального підходу.

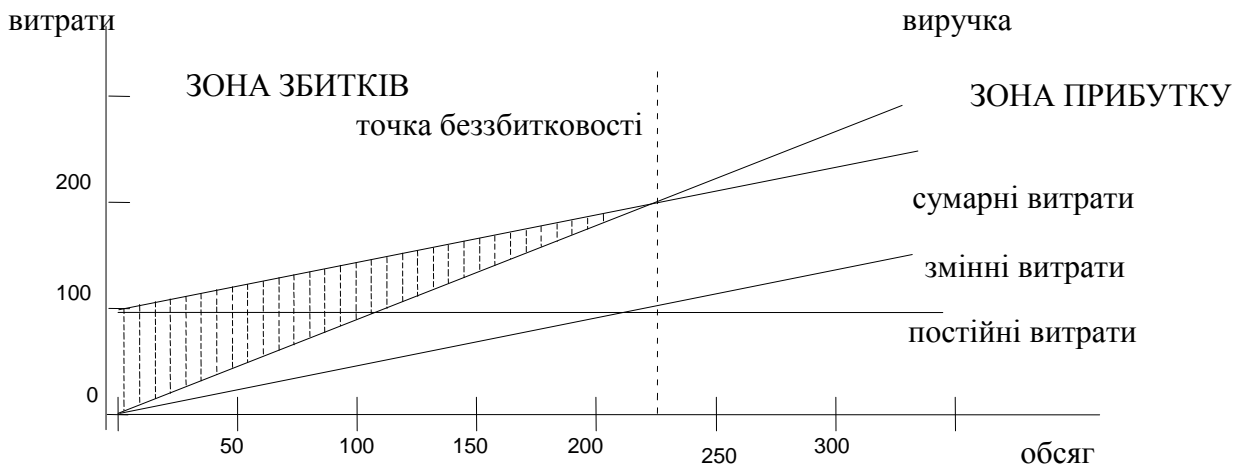

Рисунок 3.1 – Графік беззбитковості підприємства

Так, розрахунок беззбиткового обороту для ТОВ «ЕКО-СФЕРА» можна здійснити за формулою:

$$Боб = \frac{Впост}{Кмп}, \quad (3.1)$$

де *Боб* - беззбитковий оборт;

Впост - постійні витрати підприємства;

Кмп - коефіцієнт маржинального прибутку.

Беззбитковий оборот показує, на обсяг виготовлення продукції для забезпечення рівня беззбитковості, без отримання прибутку.

Коефіцієнт маржинального прибутку можна розрахувати наступним чином:

$$Кмп = \frac{МП}{ЧВ}, \quad (3.2)$$

де *МП* - маржинальний прибуток Товариства;

ЧВ - чиста виручка підприємства.

Дане значення можна обрати за бажанням керівництва – або тенденцію минулого періоду, або збільшену величину.

Коефіцієнт маржинального прибутку, по суті, визначає, як багато вдається заробити від продажу товару на одну грошову одиницю (гривню, рубль, долар, марку), тобто він показує розмір маржинального доходу на кожному грошову одиницю, введеному в оборот.

Коефіцієнт маржинального доходу може змінюватися під впливом багатьох чинників, зокрема:

- зростання або зниження ціни реалізації;
- зростання або зниження середніх змінних витрат, у тому числі закупівельних цін;
- погіршення (поліпшення) структури збуту, тобто зміщення акцентів при реалізації товарів з відносно високим коефіцієнтом покриття на користь товарів з відносно низьким коефіцієнтом покриття, і навпаки.

В продовженні аналізу, необхідним є розрахунок запасу надійності (Z_n) за формулою:

$$Z_n = 1 - \frac{V_{\text{пост}}}{M\Pi} \quad (3.3)$$

По своїй суті, запас надійності (міцності) визначається в процентах і характеризує, скільки відсотків зниження обсягів реалізації ТОВ «ЕКО-СФЕРА» є допустимим до досягнення точки беззбитковості.

Запас фінансової міцності, в свою чергу розрахуємо наступним чином:

$$Z_{\text{ФМ}} = ЧВ - Боб \quad (3.4)$$

Можливим також є розрахунок прибутковості підприємства з урахування запасу фінансової міцності:

$$\Pi = Z_{\text{ФМ}} \times K_{\text{мп}} \quad (3.5)$$

Така схема, на наш погляд, дозволить підприємству встановити мінімальні значення обсягів діяльності, точно знати «нульові» показники, що захистить від ризиків та підвищить ефективність управлінських рішень.

Володіючи інформацією про постійні витрати підприємства ТОВ «ЕКО-СФЕРА» станом на 2019 рік, а це 78195 тис грн. та величиною маржинального прибутку (як показано у таблиці 3.1), ми можемо здійснити розрахунок беззбиткового обороту, нижче якого ми не можемо спуститись, запасу надійності (у вигляді коефіцієнту та відсотку), запасу фінансової міцності, яким володіє підприємство та прибутку, який буде отримано в кінцевому підсумку.

Таблиця 3.1 – Беззбитковий аналіз фінансового стану ТОВ «ЕКО-СФЕРА»

Показники	Ситуація 1	Ситуація 2	Ситуація 3	Ситуація 4
1	2	3	4	5
Впост	78195	78195	78195	78195
МП	151220,44	222383	44476,6	161436
ЧВ	444766	444766	444766	444766
Розрахункові показники:				
Кмп	0,34	0,5	0,1	0,36
Боб	229985	156390	781950	215432
Запас надійності	0,48	0,65	-0,76	0,52
ЗФМ	214781	288376	-337184	229334
Прибуток	73025	144188	-33718	83241

Заклавши в розрахунок різні показники коефіцієнту маржинального прибутку, можна розглянути різні ймовірні сценарії розвитку ситуації на підприємстві.

При розрахунку беззбиткового обороту нами були використані дані ТОВ «ЕКО-СФЕРА», а саме, розмір постійних витрат рівня 2019 року, виручка підприємства за той же рік.

Крім того, ситуація № 4 характеризує поточку, наявну ситуацію Товариства, фактичний рівень коефіцієнту маржинального прибутку за даними 2019 періоду.

Методику розрахунку показників таблиці 3.1 наведено нами в додатку А, таблиці А.1.

Нами було визначено, що поточний коефіцієнт маржинального прибутку ТОВ «ЕКО-СФЕРА» становить 0,36. Тобто, 36% в виручці підприємства складають постійні витрати та прибуток. Зрозуміло, що чим більшим є значення даного коефіцієнту, тим вища прибутковість підприємства, що було підтверджено нами при розгляді ситуацій 1 та 2. Ми вважаємо, що навмисне зменшення показника коефіцієнта маржинального прибутку можливе в тому випадку, коли керівництвом розглядається аспект зниження ціни. Тоді нарощування обсягів діяльності призведе до зростання прибутковості.

Отримавши негативне значення запасу фінансової міцності, нами було проведено дослідження з приводу найменшого можливого коефіцієнту маржинального прибутку, можливого за даних умов.

При виручці в 444766 тис грн, яка була використана нами і в попередніх розрахунках, а також при відомому значення постійних витрат, мінімальним Кмп вважаємо 0,18, отриманого при маржинальному прибутку 80057,84 тис грн. За такого значення беззбитковий оборот становитиме:

$$B_{об} = \frac{78195}{0,18} = 434417 \text{ тис грн.}$$

Тоді запас надійності:

$$Z_n = 1 - \frac{78195}{80057,84} = 0,02.$$

Після цього запас фінансової міцності:

$$Z_{ФМ} = 444766 - 434417 = 10349 \text{ тис грн.}$$

І в кінцевому підсумку, мінімальний прибуток становить:

$$П = 10349 \times 0,18 = 1863 \text{ тис грн.}$$

Цей показник прибутку ми вважаємо мінімально можливим для планування.

Висновок, який ми можемо зробити для об'єкта дослідження – ТОВ «ЕКО-СФЕРИ» полягає в наступному: мінімально можливим коефіцієнтом потенційної прибутковості є його значення в 0,18. Ця інформація буде корисною для подальшої роботи з асортиментними групами, ціновим фактором, тощо.

Отже, чим вищий запас фінансової міцності у відсотках (запас надійності в нашому випадку), тим стійкіший фінансовий стан підприємства. Даний метод є сучасним та практичним тому, що він включає беззбитковість (базовий аспект діяльності підприємства) та витрати.

Тому, ми вважаємо, що знання беззбиткового обороту підприємства, розрахунок запасу фінансової міцності, прибутковості із застосуванням маржинального підходу (що передбачає орієнтацію на коефіцієнт маржинального прибутку), значно розширить межі фінансового аналізу, дозволить забезпечити захист від потенційних ризикових ситуацій та позитивно вплине на фінансовий стан підприємства в подальшому.

А для нівелювання недоліку даного методу – він не враховує такі критерії оцінки, як конкурентоспроможність, кредитоспроможність, ринкова і ділова активність, його слід використовувати в комплексі, в рамках управлінського обліку.

3.2 Ефект фінансового важеля при оцінці ефективності залучення кредитних ресурсів ТОВ «ЕКО-СФЕРА»

Нами було визначено, що підприємство ТОВ «ЕКО-СФЕРА» користується запозиченнями. Тому, застосування такого показника, як ефект фінансового

важеля в межах фінансового аналізу, на наш погляд, було б більш ніж позитивним досвідом.

Спершу проведемо розрахунок ефекту фінансового важеля для поточної ситуації ТОВ «ЕКО-СФЕРА» (таблиця 3.2).

Таблиця 3.2 – Розрахунок ефекту фінансового важеля за даними ТОВ «ЕКО-СФЕРА»

Показники	Інформація по роках	
	2018	2019
1	2	3
Середня сума активів, в т.ч.	408190	428055
Середня сума власного капіталу	257392	245180
Середня сума позичкового капіталу	150798	182884
Операційний прибуток	7907	14184
Відсотки за кредит	17	1255
НРЕІ (операційний прибуток та відсотки за кредит)	7924	15439
Валова рентабельність активів, % (НРЕІ/Середня величина активів)	1,94	3,61
Середня розрахункова ставка відсотка	0,011	0,686
Сума операційного прибутку після відрахування фінансових витрат	7890	12929
Ставка податку на прибуток	0,22	0,21
Сума податку на прибуток	1735,8	2715,09
Сума чистого прибутку	6154,2	10213,91
Рентабельність власного капіталу	2,39	4,17
Приріст рентабельності власного капіталу, отримана за рахунок використання позичкового капіталу, %	0,65	1,77

Необхідно підкреслити, що відсотки за кредит та іншу інформацію було взято із форми №2 «Звіту про фінансові результати» ТОВ «ЕКО-СФЕРА». Якщо

ж враховувати, що погашення кредитів, сплата відсотків може здійснюватись не кожного року, тому для отримання більш точного значення приросту рентабельності власного капіталу можна використовувати не бухгалтерську, а управлінську звітність.

Ефект фінансового важеля є достатньо відомим показником та знаходиться за формулою:

$$E\Phi B = (1 - COП) \times (EP - CPCП) \times ПЗ / ВЗ, \quad (3.6)$$

де *COП* - ставка оподаткування прибутку підприємства;

EP - економічна рентабельність активів;

CPCП - середньо розрахункова ставка процента;

ПЗ – позичені засоби;

ВЗ - власні засоби підприємства.

В продовженні аналізу, проведемо розрахунок ефекту фінансово важеля:

$$E\Phi B_{2019} = (1 - 0,21) \times (3,61 - 0,686) \times 182884 / 245180 = 1,72\%$$

$$E\Phi B_{2018} = (1 - 0,22) \times (1,94 - 0,22) \times 150798 / 257392 = 0,8\%$$

$$E\Phi B_{2018} = (1 - 0,3) \times (1,32 - 0,3) \times 140538,2 / 158474 = 0,71\%$$

За результатами нашого розрахунку можна зробити висновок, що ефект фінансового важеля підприємства ТОВ «ЕКО-СФЕРА» в 2017 році був найменший, оскільки витрати на кредит були практично повністю відсутніми. В той же час, ефект є найбільшим в останньому, 2019 році і становить 1,72%. Це означає, що приріст рентабельності власних засобів підприємства ТОВ «ЕКО-СФЕРА» за рахунок використання позичених коштів становить 1,72%.

Для того, щоб застосовувати показник у подальшому, тобто визначати ефективність залучення нових кредитних ресурсів, проведемо наступний розрахунок (таблиця 3.3).

Таблиця 3.3 – Сценарії використання позичених коштів підприємством ТОВ «ЕКО-СФЕРА»

Показники	Лише власні засоби	Інформація по роках		
		Сценарій 1 (41% власного капіталу)	Сценарій 2 (55% власного капіталу)	Сценарій 3 (75 % власного капіталу)
1	2	3	4	5
Середня сума активів, в т.ч.	245180	595180	445180	325180
Середня сума власного капіталу	245180	245180	245180	245180
Середня сума позичкового капіталу	0	350000	200000	80000
Операційний прибуток	14184	14184	14184	14184
Відсотки за кредит	0	13650	3900	422,58
НРЕІ (операційний прибуток та відсотки за кредит)	14184	27834	18084	14607
Валова рентабельність активів, % (НРЕІ / Середня величина активів)	5,79	4,68	4,06	4,49
Середня розрахункова ставка відсотка	0,000	3,900	1,950	0,528
Сума операційного прибутку після відрахування фінансових витрат	14184	534	10284	13761
Ставка податку на прибуток	0,21	0,21	0,21	0,21
Сума податку на прибуток	2978,6	112,14	2159,6	2889,9
Сума чистого прибутку	11205	421,86	8124,4	10872
Рентабельність власного капіталу	4,57	0,17	3,31	4,43
Приріст рентабельності власного капіталу, отримана за рахунок використання позичкового капіталу, %	0	0,876	1,361	1,022

На основі інформації, наведеної нами, проведемо розрахунок ефекту фінансового важеля для всіх сценаріїв та сформуємо таблицю 3.4.

Таблиця 3.4 – Розрахунок ефекту фінансового важеля ТОВ «ЕКО-СФЕРА», враховуючи умови запровадження сценаріїв

Елементи формули ЕФВ	Сценарій 1	Сценарій 2	Сценарій 3
1	2	3	4
Ставка оподаткування	0,21	0,21	0,21
Диференціал	0,777	2,112	3,964
Плече	1,428	0,816	0,326
ЕФВ	0,876	1,361	1,022

Побудова сценаріїв та проведення аналізу чутливості можуть допомогти визначити, як може виглядати найгірший або найкращий випадок майбутнього для компанії. Менеджери підприємств, що працюють у сфері фінансового планування та аналізу (FP&A), часто готують ці сценарії, щоб допомогти компанії підготувати свої бюджети та прогнози.

Додамо, що розрахунок в реальних умовах, володіючи повною інформацією про банківські пропозиції, що часто встановлюють залежність між відсотками та сумою кредиту.

При здійсненні розрахунків показника ефекту фінансового важеля ТОВ «ЕКО-СФЕРА», необхідно враховувати наступні застереження:

- 1) збільшення рівня ЕФВ є вигідним для підприємства, однак необхідно постійно відслідковувати стан диференціала, оскільки кредитори намагаються підвищити відсоткові ставки при наданні нових кредитів;
- 2) ризик кредитора пов'язаний із розміром диференціала, тобто, чим він більший, тим менший ризик та навпаки;
- 3) величину плеча фінансового важеля (відношення позичених коштів до власних) необхідно регулювати в зв'язці з диференціалом, а не окремо;

4) диференціал у формулі ефекту фінансового важеля не повинен бути від'ємним.

Для спрощення процедури розрахунку ефекту фінансового важеля ТОВ «ЕКО-СФЕРА», нами пропонується провести автоматизацію засобами Excel, як показано на рисунку 3.1.

	2017	2018	2019	1	2	3
Середня сума активів, в т.ч.	299012	408190	428055	595180	445180	325180
Середня сума власного капіталу	158474	257392	245180	245180	245180	245180
Середня сума позичкового капіталу	140538,15	150798	182884	350000	200000	80000
Операційний прибуток	3944	7907	14184	14184	14184	14184
Відсотки за кредит	0	17	1255	13650	3900	422,58
НРЕІ (операційний прибуток та відсотки за кредит)	3944	7924	15439	27834	18084	14607
Валова рентабельність активів, %	1,32	1,94	3,61	4,68	4,06	4,49
Середня розрахункова ставка відсотка	0	0,011	0,686	3,900	1,950	0,528
Сума операційного прибутку після відрахування фінансових витрат	3944	7890	12929	534	10284	13761
Ставка податку на прибуток	0,3	0,22	0,21	0,21	0,21	0,21
Сума податку на прибуток	1183,2	1735,8	2715,09	112,14	2159,6	2889,9
Сума чистого прибутку	2760,8	6154,2	10213,91	421,86	8124,4	10872
Рентабельність власного капіталу	1,74	2,39	4,17	0,17	3,31	4,43
Приріст рентабельності власного капіталу, отримана за рахунок використання позичкового капіталу, %	0	0,65	1,77	0,876	1,361	1,022
	92,40843			0,79	0,79	0,79
			Диференціал	0,777	2,112	3,964
			Плече	1,428	0,816	0,326
			ЕФВ	0,8758	1,3611	1,0217

Рисунок 3.1 – Автоматизація розрахунку ефекту фінансового важеля ТОВ «ЕКО-СФЕРА» шляхом застосування Excel - таблиць

В кінцевому підсумку, сформований нами підхід дозволить легко, в автоматичному режимі, проводити аналіз ефекту фінансового важеля та обирати найбільш сприятливий сценарій формування фінансової структури ТОВ «ЕКО-СФЕРА».

За необхідності, керівництво компанії зможе продовжити деталізацію розрахунків, або включення впливу фактору інфляції, наприклад. Це ще більше посилить ефект від розрахунку.

Розрахувати ефективність від даного заходу для Товариства достатньо складно. Однак, якщо взяти за основу зростання рентабельності, то приріст в 0,0876 (або 0,876%) дасть додатково $245180 \times 0,0876 = 21477,77$ тис грн засобів.

3.3 Створення фінансово-аналітичного блоку управління підприємством ТОВ «ЕКО-СФЕРА» для відокремлення аналітичної функції

З огляду на організаційну структуру підприємства, нами було виявлено, що у складі фінансової ланки управління виділено планово-економічний, фінансово-економічний, відділ, бухгалтерії.

Нами було виявлено, що безпосередньо аналітична функція в системі фінансового управління, пов'язана із фінансовим аналізом, є достатньо слабкою.

В той же час, підприємство володіє акціями, тому в результатах функціонування ТОВ «ЕКО-СФЕРА» зацікавлене широке коло осіб.

Як відомо, до основних класифікаційних складових інформаційного забезпечення фінансового менеджменту (в тому числі і Товариства) належать:

1. Звітні та оперативні дані, зокрема фінансова звітність, статистичні оперативні дані (забезпечує відділ бухгалтерії).
2. Нормативна та інструктивна інформація всіх рівнів (державна, регіональна, галузева) (забезпечує бухгалтерія та фінансовий відділ).
3. Планово-прогнозна інформація (планово-економічний та фінансовий відділи).
4. Довідково-аналітична інформація (той блок, який на наш погляд не чітко представлений).

З огляду на це, нами пропонується створити, на основі існуючих підрозділів, фінансово-аналітичний блок та модернізувати організаційну структуру підприємства (рисунок 3.2).

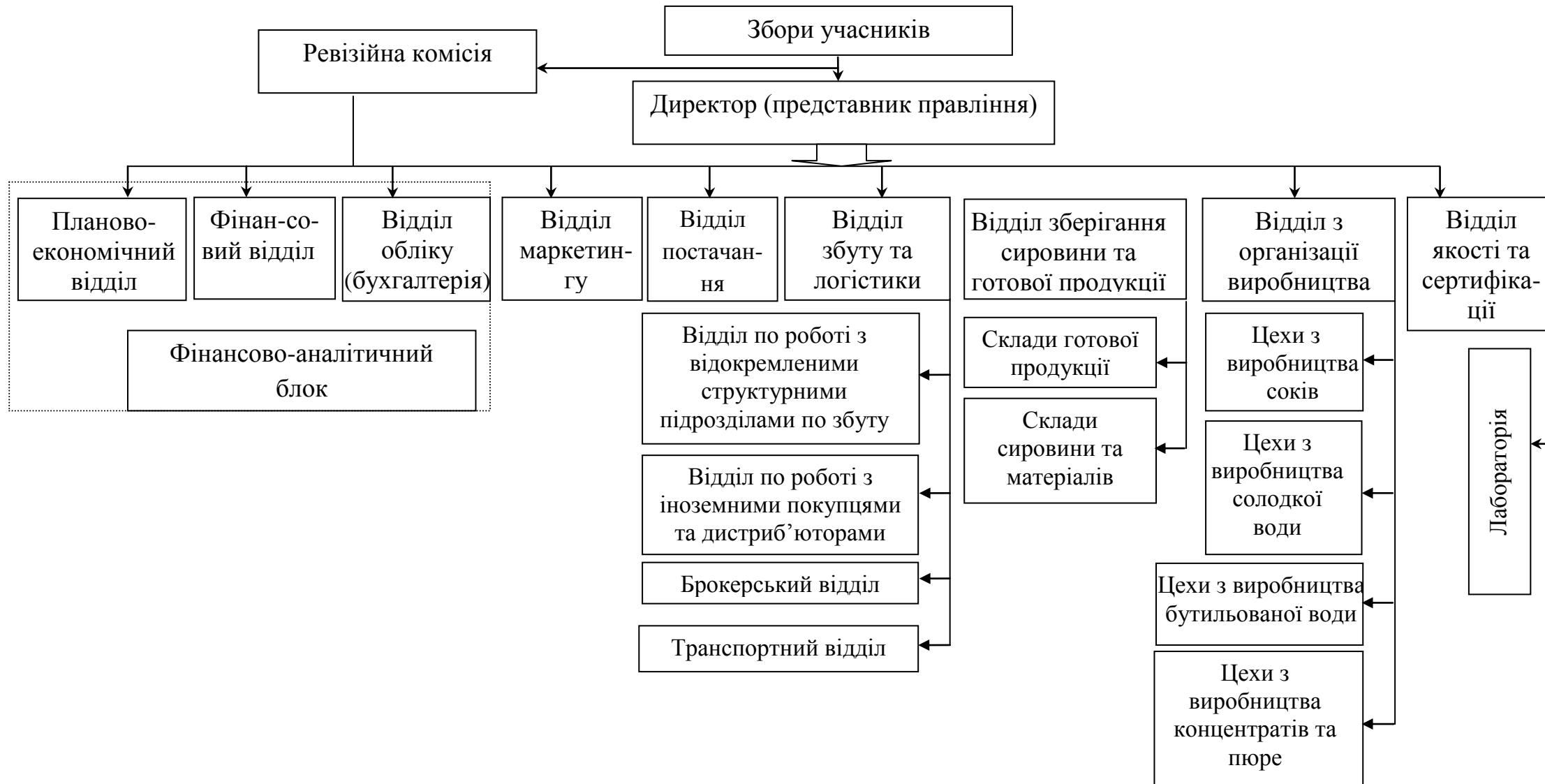

Рисунок 3.2 – Оновлена організаційна структура ТОВ «ЕКО-СФЕРА»

Враховуючи те, що на підприємстві є різні підрозділи, кожен з яких виконує певні функції та інформація з яких проходить через різні стадії обробки, в результаті чого потрапляє до відповідного відділу фінансової підсистеми.

Тому слід додати, що інформація, яка прямо або опосередковано потрапляє до фінансової підсистеми, може надходити з відділів: виробничого, бухгалтерського, відділу контролю, збуту, організації праці та її оплати тощо.

Важливим джерелом фінансової інформації вважаємо бухгалтерію. Довкола цього питання відбуваються дискусії науковців та деяких практиків. Вивчаючи національний та зарубіжний досвід з організації управління фінансовою підсистемою в компаніях США і Західної Європи, вважаємо, що у структурі комплексу спеціалізованих фінансових служб обов'язковою частиною виступає бухгалтерія.

Це пов'язано з тим, що бухгалтерія є основним постачальником фінансової інформації.

Використання інформації зазначених відділів як сукупної системи надасть ТОВ «ЕКО-СФЕРі» змогу покращити якість роботи фінансової системи. Відповідно, кожен з елементів структури управління має бути пов'язаний один між одним передачею відповідної інформації з урахуванням її особливостей характеру та призначення. Тому, важливим вважаємо проведення додаткової роботи з інформаційною системою підприємства.

З 2016 року Товариством запроваджена інтегрована фінансово-логістична система планування (ERP – система), що визначає основи щорічного та щомісячного динамічного планування продажів, закупівель та грошових бюджетів підприємства.

Сутність даної системи полягає в постійному оновленні планових щотижневих індикаторів в розрізі років, що забезпечує ефективне планування джерел для підтримки ліквідності як за рахунок фінансового результату підприємства, так і за рахунок його оборотного капіталу – рівня оборотних активів і операційних кредитів від постачальників. Ця система працює в

напівавтоматичному режимі та направлена на забезпечення достатнього рівня ліквідності підприємства кожного планового тижня протягом року.

Зазначимо, що блок фінансового аналізу вже наявний в даній системі та запроваджується для відповідного аналізу. Ми, в свою чергу, пропонуємо дещо змінити методику аналізу відповідно до наданих нами рекомендацій (аналізу беззбитковості, введення показника ефекту фінансового важеля при розгляді доцільності залучення джерел фінансування). Оскільки ERP – система, що використовується підприємством, має відкритий код, можливим є внесення змін. Формули розрахунку необхідних показників також задаються самостійно.

Для реалізації даного заходу необхідним з залучення представників компанії-розробника програмного забезпечення (ERP – системи) для проведення маніпуляцій в цілях фінансового аналізу.

До моменту внесення змін в систему, необхідним вважаємо доручення керівництва та управлінців економічних відділів для розробки схеми проведення аналізу, визначення інформаційних потоків, формування сітки інформації.

Так, відділ бухгалтерії повинен забезпечити:

- надання фактичної інформації (постійні витрати, змінні витрати, сума активів, власного капіталу, тощо).

Фінансово – економічний відділ, в свою чергу – планові показники діяльності ТОВ «ЕКО-СФЕРА», потреби в капіталі, перспективи розвитку.

Регулярне проведення фінансово-економічного аналізу діяльності підприємства неможливо без сучасних інформаційних систем, що дозволяють накопичувати облікові дані і обробляти їх, формуючи аналітичну звітність. Застосування сучасних засобів автоматизації дозволяє знизити ризики, пов'язані з людським фактором, зробити звітність оперативною і достовірною, проводити аналіз в тих розрізах, які необхідні керівнику з урахуванням його персональних потреб.

На підставі даних облікової системи розраховані показники формуються в звіт, який використовується для аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства.

На допомогу керівнику компанії для оперативного моніторингу та аналізу ключових показників діяльності в прикладному рішенні розроблені спеціальні інструменти: Рапорт керівнику і Монітор цільових показників .

При запровадженні відповідних змін в інформаційне середовище ТОВ «ЕКО-СФЕРА», наголосимо ще раз на необхідності виділення фінансово-аналітичного блоку. Це дозволить:

- чітко визначити відповідальних осіб;
- здійснювати фінансовий аналіз за зручними для підприємства формами;
- полегшити сам процес аналізу за рахунок його автоматизації;
- сформувати аналітичну базу та мати можливість її запросити в будь-який момент часу;
- підвищити інформованість керівництва та акціонерів компанії про фінансовий стан компанії;
- приймати більш обґрунтовані фінансові рішення;
- вчитись на досвідах попередніх періодів та не допускати минулих помилок.

Задля забезпечення роботи фінансово-економічного блоку, нами пропонується створення одного робочого місця, запровадження посади аналітика.

Дещо доопрацьовану посадову інструкцію фінансового аналітика під потреби ТОВ «ЕКО-СФЕРА», наведено в додатку Б до дипломної роботи.

Виходячи із середньорічної заробітної платні управлінця в 10 000 грн, на рік на даного працівника буде витрачено 120 000 грн та 264 000 грн податків, разом 384 000 грн. Налаштування системи буде коштувати близько 15 000 грн. Інші витрати щорічно складуть 2 000 грн.

Разом сума витрат становитиме 401 000 грн. При зростанні прибутковості на 4,5% (або 42 8040 грн), ефект для ТОВ «ЕКО-СФЕРА» складе 27 040 грн.

Узагальнені результати наданих пропозицій із зазначенням короткого змісту, очікуваного результату, наведені в таблиці 3.5.

Таблиця 3.5 – Шляхи удосконалення фінансового аналізу ТОВ «ЕКО-СФЕРА» в управлінні його економічною діяльністю

	Назва заходу	Короткий зміст	Очікуваний результат
1	Беззбитковий метод аналіз фінансового стану ТОВ «ЕКО-СФЕРА»	Розрахунок показників беззбиткового обороту, запасу фінансової міцності, запасу надійності, прибутковості	Доповнення фінансового аналізу підприємства показниками беззбитковості, що дозволяє встановити мінімально допустимі межі функціонування
2	Ефект фінансового важеля при оцінці ефективності залучення кредитних ресурсів ТОВ «ЕКО-СФЕРА»	Оцінка фактичногороміру ефекту фінансового важеля, розробка сценаріїв залучення джерел фінансування, автоматизація розрахунків шляхом використання Excel - таблиць	Обґрунтованість структури засобів підприємства, можливості вибору оптимального варіанту структури капіталу.
3	Створення фінансово-аналітичного блоку підприємства ТОВ «ЕКО-СФЕРА» для відокремлення аналітичної функції	Об'єднання функцій фінансового управління між трьома нині діючими підрозділами (бухгалтерія, фінансовий відділ, планово-економічний відділ) та посилення аналітичної обробки інформації	Посилення синергічного ефекту від фінансового управління, здійснення аналізу власними силами, без залучення зовнішніх експертів

Наведені нами рекомендації мають практичний характер та запропоновані до впровадження на ТОВ «ЕКО-СФЕРА»

Висновок до розділу 3

В другому розділі дипломної роботи нами було проаналізовано діяльність об'єкта дослідження та було виявлено, що підприємство є достатньо великим за розмірами, обсягами діяльності, розгалуженою організаційною структурою. Ланка фінансового управління ТОВ «ЕКО-СФЕРА» представлена планово-економічним відділом, бухгалтерією, фінансовим відділом. На наш погляд, така структура є достатньо вдалою та доволі обґрунтованою. Фінансовий аналіз, звичайно, проводиться, оскільки він є вимогою публічного підприємства, цікавістю з боку інвесторів.

Однак, поряд із позитивними елементами в діяльності Товариства загалом та його фінансового стану, нами було виявлено ряд недоліків. Зокрема, в структурі зобов'язань підприємства, частка довгострокових позичень є надзвичайно малою. Крім того, аналітична складова фінансового управління, на наш погляд, є не достатньою.

Тому, аналіз діяльності підприємства, а також практика фінансового аналізу, що існує на ТОВ «ЕКО-СФЕРА» дозволила запропонувати наступні заходи з оптимізації фінансового стану підприємства в складі економічної його діяльності:

1. Запровадження беззбиткового методу аналіз фінансового стану ТОВ «ЕКО-СФЕРА».
2. Розрахунок ефекту фінансового важеля при оцінці ефективності залучення кредитних ресурсів ТОВ «ЕКО-СФЕРА»
3. Створення фінансово-аналітичного блоку підприємства ТОВ «ЕКО-СФЕРА» для відокремлення аналітичної функції.

Використання елементів управління беззбитковістю, на наш погляд, дозволить підприємству здійснювати ситуаційне моделювання можливих подій. Так, розрахунок беззбиткового обороту з допомогою кардинального підходу дозволить визначити мінімально можливий обсяг виручки, запас фінансової

міцності та запас надійності – оцінити резерви. Так керівництво зможе оцінити, «на скільки далеко» ми знаходимось від беззбиткової точки та за яких умов перейдемо в зону збитку.

Показник ефекту фінансового важеля, на наш погляд, дозволить оцінити ефективність залучення позик та визначити найбільш оптимальну структуру капіталу підприємства в порівнянні із структурою «без леверіджа», тобто за наявності тільки власних засобів.

Формування аналітично-фінансового блоку на чолі з фінансовим аналітиком, в свою чергу, дозволило б посилити можливості аналізу, визначити відповідальну особу для його здійснення. В той же час, нами пропонується деяка оптимізація системи інформаційного обміну підприємства та формування звітів за даним напрямом.

ВИСНОВКИ

Характерні риси змістового наповнення економічної діяльності є такими:

- використання ресурсів та капіталу;
- наявність процесів зміни первісного стану ресурсів;
- вартісний і кількісний вимір результатів діяльності;
- задоволення суспільних інтересів та отримання прибутку (не обов'язково);
- результатом є виробництво товарів (робіт, послуг);
- наявність економічних зв'язків з різними учасниками економічних відносин (персонал, державні органи, зарубіжні партнери чи організації, банки тощо);
- наявність правового підґрунтя здійснення діяльності (зобов'язання та відповідальність)[70, С.108].

Метою економічної діяльності підприємства, є забезпечення прибутковості. Тому, можна сказати, що цілі економічної діяльності знаходяться у зв'язці з цілями фінансового управління, якими є зростання вартості підприємства, збільшення добробуту акціонерів.

Таким чином, фінансовий аналіз входить до складу економічного аналізу діяльності підприємства.

Фінансовий аналіз є найважливішим аспектом будь-якої комерційної діяльності, оскільки він дає реальну інформацію про стан здоров'я та майбутній потенціал організації. Ця інформація не тільки надає інвесторам та кредиторам критичні дані, які можуть вплинути на ціну акцій або процентні ставки, ці звіти також дозволяють керівникам компаній оцінювати їх результати щодо очікувань або зростання галузі.

В межах теоретичного дослідження фінансового аналізу підприємства, нами проаналізовано його сутність, розглянуто погляди економістів на його поняття,

розглянуто види його здійснення, користувачів та показники, що розглядаються ними.

В якості об'єкта дослідження було обрано ТОВ «ЕКО-СФЕРА», основним видом діяльності якого є виробництво та реалізація натуральних соків та нектарів під торгівельною маркою «Вінні», «Соки-України», «Ранок», «Квітень», газованих напоїв та питної води.

Сік випускається не тільки під власними торговими марками, а також для торговельних мереж під їх власними торговими марками: ТОВ «ЕКО» - ТМ «Перший ряд», ТОВ «АТБ-Маркет» - ТМ «Своя лінія», ТОВ «НОВУС Україна» - ТМ «Промо марка», ТОВ «Сільпо-Фуд» - ТМ «Повна чаша», ТОВ «Гіпермаркет «АШАН» - ТМ «Ашан», ТОВ «УКРАЇНСЬКИЙ Рітейл» - ТМ «Просто», «Білла-Україна» - ТМ «Clever», ТОВ «Альянс Маркет» - ТМ «Для Вас вигідно», Еспансія - ТМ «Екстра».

Продукція компанії широко представлена в торгових мережах: Сільпо, ФОЗЗІ, АШАН, Фуршет, АТБ, Новус, Українській Рітейл., ЕКО та інших.

Аналіз техніко-економічних показників діяльності підприємства, дає можливість сформулювати висновки. Протягом 2017-2019 років ТОВ «ЕКО-СФЕРА» працювало у прибутковому режимі.

Значно збільшився показник валового прибутку підприємства – на 27365 тис грн при порівнянні 2019 та 2018 років, та на 5008 тис грн. при порівнянні 2019 та базового року.

Фінансовий результат від операційної діяльності протягом 2019-2017 років суттєво зріс – майже в 3,6 рази, що становить 10240 тис грн. Зростання обсягів діяльності товариства дало змогу підприємству понести деякі фінансові втрати, які станом на 2019 рік склали 2709 тис грн.

В звітному 2019 році було виявлено потреби в кадровому складі, які були покриті, що призвело до залучення 71 працівника (при порівнянні 2018 та 2019 років).

Найбільшою протягом аналітичного періоду, була середньорічна вартість оборотних засобів у 2018 році (408190 тис грн.), найменшою – у 2019 році

(218495,5 тис грн). Однак, цей показник є не достатньо показовим, оскільки він був нами розрахований за даними фінансової звітності, що ґрунтується на значеннях на кінець періоду.

Нами було проведено фінансовий аналіз засобами горизонтального та вертикального аналізу Балансу підприємства, проведено розрахунок коефіцієнтів.

Сума активів ТОВ «ЕКО-СФЕРА» нарощується із року в рік. Величина необоротних активів є найбільшою в 2018 році, саме в цей період, ймовірно, було оновлення матеріально-технічної бази підприємства.

Також, в 2019 році відбувся приріст власного капіталу – на 100288 тис грн. в порівнянні із 2018 роком та на 86706,0 при порівнянні із базовим 2017 роком. Розмір довгострокових зобов'язань Товариства значно скоротився, а саме – на 11594,5 тис грн. у 2019 році при порівнянні із базовим періодом. В той же час, поточні зобов'язання кожного року нарощуються – на 27057 та 26883 тис грн. по роках відповідно.

Також досліджено грошові потоки підприємства протягом 2018-2019 років. Чистий грошовий потік від операційної діяльності (ЧГПОД) в 2019 році суттєво зріс – на 143,33% в порівнянні із 2018 періодом. В останньому аналітичному періоді зросли певні види надходжень. Так, надходження від реалізації продукції збільшились на 21,6%, від повернення авансів (більш ніж в 11 разів). Нарощувались також в тому ж, 2019 році, витрати операційної діяльності, що призвели відтоку грошових коштів від операційної діяльності. Це зростання витрачання на оплату праці (на 36,57%), оплату товарів (на 17,64%), виплати по податку на прибуток (51,15%), повернення авансів (396,97%).

Загальний висновок про фінансовий стан підприємства позитивний, однак є і певні недоліки. Зокрема, високий коефіцієнт заборгованості Товариства, незначна частка довгострокових запозичень. Це наголошує на ризиках підприємства та вимагає зосередження уваги на контролі складу залучених ресурсів.

Чим більшим є значення коефіцієнта незалежності, особливо в сучасних нестабільних умовах функціонування, тим краще. Значення даного коефіцієнта в

незначній мірі перевищує 0,5 або 50% для ТОВ «ЕКО-СФЕРА». Коефіцієнти чистої рентабельності продажу, валової рентабельності продажу також дещо нарощені. Зазначимо, що суттєвих стрибків немає, однак позитивна тенденція, безсумнівно, є.

При розгляді організаційної структури підприємства, нами було помічено також незначну увагу до самого процесу фінансового аналізу.

З огляду на це, перелік пропонованих заходів містить такі пропозиції:

- запровадження беззбиткового методу аналізу фінансового стану ТОВ «ЕКО-СФЕРА»;
- врахування ефекту фінансового важеля при оцінці ефективності залучення кредитних ресурсів ТОВ «ЕКО-СФЕРА»;
- створення фінансово-аналітичного блоку підприємства ТОВ «ЕКО-СФЕРА» для відокремлення аналітичної функції.

Комплекс рекомендацій носить практичний характер та покликаний підвищити якість фінансового аналізу ТОВ «ЕКО-СФЕРА».

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ

1. Аверіна М.Ю. Аналіз та оцінка фінансового стану підприємства: шляхи покращення / М. Ю Аверіна // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – №9. – С. 92-100.
2. Азарова А.О. Підходи до формалізації механізму оцінювання фінансового стану підприємства / А. О. Азарова, О.В. Рузакова // Фінанси України. – 2006. – №12. – С.121-129.
3. Апчерч А. Управленческий учет: принципы и практика / А. А. Апчерч ; пер. с англ.; под ред. Я. В. Соколова, Н. А. Смирновой. – М. : Финансы и статистика, 2002. – 952 с.
4. Баканов М. И. Теория экономического анализа: учебник / М. И. Баканов, А. Д. Шеремет. – 4-е изд., доп. и перераб. – М.: Финансы и статистика, 2002. – 416 с.
5. Білик М.Д. Сутність і оцінка фінансового стану підприємств / М. Д. Білик // Фінанси України. – 2005. – № 3. – С.117-128.
6. Бень Т.Г. Інтегральна оцінка фінансового стану підприємства / Т. Г. Бень, С. Б. Довбня // Фінанси України. – 2002. – №6. – С.53-60.
7. Бланк И. А. Финансовый менеджмент: учебный курс / И. А. Бланк. – 2-е изд., перераб. и доп. – К. : Эльга: Ника-Центр, 2004. – 656 с.
8. Брейли, Р. Принципы корпоративных финансов / Р. Брейли, С. Майерс. – М.: ЗАО «Олимп-Бизнес», 2012. – 1008 с.
9. Ван Хорн Дж. К., Вахович Дж. М. Основы финансового менеджмента / Ван Хорн Дж. – М. : И. Д. Вильямс, 2008. – 1232 с.
10. Волощук Л.О. Финансовый анализ: учебное пособие / Л.О. Волощук, М.А. Юдин; под ред. С.В. Филипповой. – К.: КАФЕДРА, 2012. – 320 с.
11. Грязнова А.Г. Фінанси / А. Г. Грязнова, Е.В. Маркина, М.Л. Седова – М. : Фінанси і статистика, 2012. – 496 с.

12. Денисенко М.П. Заходи покращення фінансового стану підприємства у сучасних умовах господарювання / М. П. Денисенко // Економіка і держава. – 2019. – №12. - С. 61-65.

13. Денисенко М.П. Основні аспекти оцінки фінансового стану підприємств / М.П. Денисенко, О.В. Зазимко // Агросвіт. – 2015. – №10. – [Електронний ресурс] Режим доступу : http://www.agrosvit.info/pdf/10_2015/10.pdf

14. Зарубинский В. М. К вопросу об управлении финансовым состоянием предприятия / В. М. Зарубинский, Н. С. Зарубинская, И. В. Семеренко // Финансовый менеджмент. – 2004. – № 3. – С. 112-120.

15. Кірейцев Г. Г. Фінансовий менеджмент: навчальний посібник / Г. Г. Кірейцев. – К. : ЦУЛ, 2002. – 495 с.

16. Ковтуненко Ю.В. Методичні основи аналізу фінансового стану промислового підприємства / Ю.В. Ковтуненко // Економіка. Фінанси. Право. – 2016. – № 8/2. – С. 40-41.

17. Ковалев В.В. Финансовый анализ : управление капиталом. Выбор инвестиций. Анализ отчетности / В.В. Ковалев. – М., 1999. – 512 с.

18. Конспект лекцій з дисципліни «Фінансовий аналіз» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування / Ткаченко І.П. – Кам'янське, ДДТУ, 2019 р. – 223 с.

19. Коробов М. Я. Фінансово-економічний аналіз підприємств / М.Я. Коробов. – К. : Знання, 2000. – 378 с.

20. Ларка М. І. Аналіз фінансового стану підприємства як засіб підвищення ефективності його діяльності / М. І. Ларка, Г.О. Лісовські // Вісник НТУ «ХП». Серія «Технічний прогрес і ефективність виробництва». – 2013. – № 22 (995). – С. 168–174.

21. Лях О. І. Методичні рекомендації до оцінки фінансово-економічної діяльності підприємств машинобудування на основі адаптивно-реноваційного підходу / О. І. Лях // Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики. – 2013. – № 4 (24). – С.94-103.

22. Полозова В.М. Сучасні підходи до оцінки фінансового стану підприємства / В.М. Полозова // Вісник Хмельницького національного університету. – 2010. – № 5. – Т. 2. – С. 78-83.

23. Олійник О.В. Стан економічного аналізу в Україні: проблеми адаптивності до інституційних запитів / О.В. Олійник // Міжнародний збірник наукових праць. – 2010. – № 1 (16). – С. 158-169.

24. Івченко Л. І. Аналіз фінансового стану підприємства: інформаційне та методичне забезпечення / Л. І. Івченко // Фінанси, облік і аудит. – 2015. – Випуск 1 (25). – С.197-210.

25. Ковалевська А.В. Критичний аналіз методів оцінки фінансового стану підприємства / А.В. Ковалевська, С.І. Асєєв // Бізнес Інформ. – 2012. – № 3. – С. 163-169.

26. Комариця Л.Л. Аналіз фінансового стану підприємства у кризових умовах економіки / Л. Л. Комариця, Ю.Г. Кіцак – [Електронний ресурс] Режим доступу: http://www.rusnauka.com/9_DN_2010/Economics/61392.doc.htm.

27. Крейнина М.Н. Анализ финансового состояния и инвестиционной привлекательности акционерных обществ в промышленности, строительстве и торговле / М.Н. Крейнина. — М.: Дело и сервис, 2010. — 256 с.

28. Новак В. О. Інформаційне забезпечення менеджменту: навчальний посібник / В. О. Новак, Л. Г. Макаренко, М. Г. Луцький. – К.: Кондор, 2006. – 462 с

29. Кіндрацька Г.І. Економічний аналіз: підручник / За ред. проф. А.Г. Загороднього. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – 487 с.

30. Ковтуненко К. В. Економічне оцінювання інноваційної діяльності промислового підприємства: своєчасність процесу та достовірність результату: монографія / К. В. Ковтуненко, Л. П. Шацкова. – О.: ФОП Бондаренко М.О., 2015. – 254 с.

31. Ковалев В. В. Финансовый анализ : управление денежными потоками, прибылью и рентабельностью / В. В. Ковалев – М.: Проспект, 2007. – 336 с.

32. Козлянченко О. М. Інформаційне забезпечення аналізу фінансового стану підприємства при загрозі банкрутства / О. М. Козлянченко // Актуальні проблеми економіки. – №10(112). – 2011. – С. 182-187.
33. Мних Є. В. Економічний аналіз: підручник / Є. В. Мних – Вид. 2-ге, перероб. та доп. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 472 с.
34. Методика фінансового аналізу / Под ред. А. Д. Шеремета, Р. С. Сайфуліна, Е. В. Негашева. – 3-е изд. перераб. и доп. – М.: ИНФРА – М., 2001. – 207 с.
35. Петленко Ю. В. Фінансовий менеджмент. Навчальний посібник / Петленко Ю. В. – К.: Кондор, 2007. – 298 с.
36. Піскунов О.Г. Еволюція підходів до комплексної оцінки фінансового стану підприємства / О. Г. Піскунов, Н. Г. Метеленко, Т.П.Лободзинська – [Електронний ресурс] Режим доступу : http://economy.kpi.ua/files/files/11_kpi_2009.pdf
37. Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації : наказ Міністерства фінансів України та Фонду державного майна України 26.01.2001 N 49/121 – [Електронний ресурс] Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0121-01#Text>
38. Приходько Н.І. Поняття фінансового стану підприємства: деякі аспекти його визначення / Н. І. Приходько // ФІП ФІП PSE. – 2010. – Т. 8. – С. 188–190.
39. Рясних Є.Г. Основи фінансового менеджменту / Є.Г. Рясних. – К.: Академвидав, 2010. – 336 с.
40. Рясных Е.Г. Инновации в планировании промышленного производства на основе маржинального похода / Е.Г. Рясных, О.О. Орлов // Економіст – 2015. – №4. – С. 6-12.
41. Рясных Е.Г. Направления совершенствования маржинального анализа прибыли / О. А. Орлов, Е. Г. Рясных // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки – 2015. – №3, т.2. – С.84-90.
42. Рясных Е. Г. Некоторые проблемы оценки инновационных проектов / Е. Г. Рясных, О.О. Орлов // Вісник Хмельницького національного університету.

Економічні науки. – 2014. – Т.3, №3. – С. 7-12.

43. Рясних Є.Г. Маржинальний аналіз резервів росту прибутку за рахунок збільшення обсягів реалізації продукції і зниження собівартості / Д. Д. Сурмай, О. О. Орлов, Е. Г. Рясних // Соціально-економічний розвиток регіонів в контексті міжнародної інтеграції. Вісник Херсонського національного технічного університету. – 2016. – № 23 (12). – С. 68-71.

44. Рясних Є.Г. Формування методичних підходів до визначення факторів інноваційного розвитку машинобудівних підприємств / Є. Г. Рясних, О. С. Олійник. – Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2014. - №5, Т.2. - С. 231-234

45. Рясних Є.Г. Актуальні питання комплексного оцінювання інноваційної діяльності підприємств : монографія / Орлов О.О., Гончар О.І., Ковальчук С.В., Рясних Є.Г. – Хмельницький: ХНУ, 2017. – 552 с.

46. Рясных Е. Г. Нетехнологические инновации : монография / О.Орлов, Е. Г. Рясных – Берлин.: LAPLAMBERT Academic Publishing, 2014. – 173 с.

47. Рудницька О.М. Шляхи покращення фінансового стану українських підприємств / О.М.Рудницька, Я.А. Біленська // Вісник «Логістика». – 2009. – № 649. – С. 132-138

48. Савицкая Г.В. Экономический анализ : учебник / Г.В. Савицкая. – 14-е изд., перераб. и доп. – М.: НИЦ ИНФРА-М, 2013. – 649 с.

49. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства : навчальний посібник // Г. В. Савицька. – 2-е вид., випр. і доп. – К.: Знання, 2005. – 662 с.

50. Савченко О. С. Проблеми застосування збалансованої системи показників на вітчизняних підприємствах / О. С. Савченко, Ю. М. Мельник // Маркетинг і менеджмент інновацій, – 2011. – № 1. – С. 192–203.

51. Скорина Є.І. Переваги та недоліки складання звіту про грошові кошти / Є. І. Скорина // Економічна наука. – 2008. – №6. – С. 64-67.

52. Стоун Д. Бухгалтерский учет и финансовый анализ. Подготовительный курс / Д.Стоун, К. Хитчинг.– М. : Сирин, 2014. – 304 с.

53. Терещенко О.О. Антикризове фінансове управління на підприємстві : монографія / О.О. Терещенко. – К.: КНЕУ, 2004. – 268 с.
54. Ткаченко С. О. Фінанси підприємств : навчальний посібник / С. О. Ткаченко. – Х. : Вид-во Харк. нац. ун-ту внутр. справ, 2008. – 312 с.
55. Тютюнник Ю. М. Фінансовий аналіз : навчальний посібник / Ю. М. Тютюнник, Л. О. Дорогань-Писаренко, С. В. Тютюнник. – Полтава: Видавництво ПП «Астроя», 2020. – 434 с.
56. Турило А.М. Методологічні підходи до оцінки фінансової діяльності підприємства / А. М. Турило // Фінанси України. – 2007. – №3. – С.100-104.
57. Уолт Кяран. Ключові фінансові показники. Аналіз та управління розвитком підприємства : пер. з англ. – К.: Всеуито; Наук. думка, 2001. – 367 с.
58. Фаріон І. Д. Практикум з фінансового аналізу / За редакцією д.е.н., професора І. Д. Фаріона. – Тернопіль, 2003. – 207 с.
59. Фінансовий аналіз : навчальний посібник / І. П. Отенко, Г. Ф. Азаренков, Г. А. Іващенко. – Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 156 с.
60. Финансовый менеджмент : учебник для вузов / Под ред. Поляка Г.Б. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Юнити-Дана, 2012. – 527 с.
61. Фінанси підприємств : підручник / Кер. кол. авт. і наук. ред. А. М. Поддєрьогін. – 7-е вид., без змін. – К. : КНЕУ, 2008. – 552с.
62. Фінанси підприємств : підручник / А.М. Поддєрьогін, М.Д. Білик, Л.Д. Буряк та ін.; Кер. ко л. авт. і наук. ред. проф. А.М. Поддєрьогін. – 5-те вид., перероб. та допов. – К.: КНЕУ, 2004. – 546с.
63. Фінансовий аналіз. Навчальний посібник / М. Р. Лучко, С. М. Жукевич, А. І. Фаріон – Тернопіль:, ТНЕУ, – 2016 – 304 с.
64. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч.-метод. посіб. для самот. вивч. дисц. / Терещенко О. О., Невмержицький Я. І., Куліш А. П. та ін. / За заг. ред. О. О. Терещенко.- К.: КНЕУ, 2006. - 312 с.
65. Фінансовий менеджмент : навчальний посібник / Т. І. Лепейко, О. М. Миронова, К. В. Кривобок, К. Р. Немашкало. – Харків : Вид. ХНЕУ, 2012. – 306 с.

66. Федонін О. С. Потенціал підприємства: формування та оцінка : навчальний посібник / О. С. Федонін, І. М. Репіна, О. І. Олексюк. — К. : КНЕУ, 2004. — 316 с.

67. Хотомлянський О.Л. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства / О.Л. Хотомлянський, П. А. Знахуренко // Фінанси України. – 2007. – №1. – С.111-118.

68. Шеремет А.Д. Методика фінансового аналізу діяльності комерційних організацій /А.Д.Шеремет, Е.В. Негашев. – М.: НИЦ Инфра-М, 2013. – 208 с.

69. Чернін О. Я. Управлінський облік за центрами відповідальності на підприємствах оптової торгівлі / О. Я. Чернін // Вісник ЖТДУ. – 2014. – № 3 (69). - С. 101–107. – [Електронний ресурс] Режим доступу : www.ven.ztu.edu.ua/article/view/37805/37519.

70. Чумак О. Економічна діяльність підприємств: сутність, концептуальна парадигма, регулювання / О. Чумак // Економічний дискурс. – 2019. – Випуск 2. – С. 104-112.

71. The Free Dictionary [Internet]. «Financial analysis». Financial Glossary, Campbell R. Harvey, 2011 [cited 19 Dec. 2020] – [Електронний ресурс] Режим доступу : <https://financial-dictionary.thefreedictionary.com/financial+analysis>

72. Types of Financial Analysis – [Електронний ресурс] Режим доступу : <https://corporatefinanceinstitute.com/resources/knowledge/finance/types-of-financial-analysis/>

73. Brigham E. F. Financial Management: Theory & Practice. / E. F. Brigham 13th ed.. - South-Western College Pub., 2010. - 1186.

ДОДАТОК А. МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ РОЗРАХУНКІВ

Таблиця А.1 – Деталізація розрахунків показників беззбитковості ТОВ «ЕКО-СФЕРА»

Показники	Ситуація 1	Ситуація 2	Ситуація 3	Ситуація 4
1	2	3	4	5
Впост	78195	78195	78195	78195
МП	151220,44	222383	44476,6	161436
ЧВ	444766	444766	444766	444766
Розрахункові показники:				
Кмп	$0,34 = \frac{151220,44}{444766}$	$0,5 = \frac{222383}{444766}$	$0,1 = \frac{44476,6}{444766}$	$0,36 = \frac{161436}{444766}$
Боб	$229985 = \frac{78195}{0,34}$	$156390 = \frac{78195}{0,5}$	$781950 = \frac{78195}{0,1}$	$215432 = \frac{78195}{0,36}$
Запас надійності	$0,48 = 1 - \frac{78195}{151220,44}$	$0,65 = 1 - \frac{78195}{222383}$	$-0,76 = 1 - \frac{78195}{44476,6}$	$0,52 = 1 - \frac{7895}{161436}$
ЗФМ	$214781 = 444766 - 229985$	$288376 = 444766 - 156390$	$-337184 = 444766 - 781950$	$229334 = 444766 - 215432$
Прибуток	$73025 = 214781 \times 0,34$	$144188 = 156390 \times 0,5$	$-33718 = -337184 \times 0,1$	$83241 = 229334 \times 0,36$

ДОДАТОК Б
ПОСАДОВА ІНСТРУКЦІЯ ФІНАНСОВОГО АНАЛІТИКА
ТОВ «ЕКО-СФЕРА»

І. Загальні положення

Дана посадова інструкція визначає функціональні обов'язки, права і відповідальність фінансового аналітика.

Фінансовий аналітик призначається на посаду і звільняється з посади в установленому чинним трудовим законодавством порядку наказом директора організації.

Фінансовий аналітик відділу підпорядковується безпосередньо Керівнику підприємства.

На посаду фінансового аналітика призначається особа, що має вищу професійну (економічну або інженерно-економічну) освіту.

Фінансовий аналітик повинен знати:

- законодавчі та нормативні правові акти, що регламентують виробничо-господарську і фінансово-економічну діяльність;
- нормативні і методичні матеріали, що стосуються фінансової діяльності організації;
- перспективи розвитку організації;
- стан і перспективи розвитку ринків збуту продукції (робіт, послуг);
- порядок розподілу фінансових ресурсів, визначення ефективності фінансових вкладень;
- податкове законодавство;
- економіку, організацію виробництва, праці та управління;
- засоби обчислювальної техніки, бути користувачем ERP-системи;
- основи трудового законодавства;
- правила і норми охорони праці.

ІІ. Посадові обов'язки

Фінансовий аналітик:

- Аналізує діяльність організації.
- Аналізує фінансову інформацію для прогнозування економічних умов з метою подальшого використання при прийнятті інвестиційних рішень, для розрахунку майбутніх доходів і витрат.
- Аналізує доцільність укладення договорів.
- Збирає економічну, юридичну та галузеву інформацію, а також фінансові звіти компанії і фінансову періодику.
- Збирає дані для фінансових звітів (приймає участь разом з іншими працівниками фінансової служби підприємства).
- Обчислює фінансові показники.
- Здійснює фінансові дослідження.
- Оцінює рівень фінансового ризику.
- Дає рекомендації про час інвестування і операціях купівлі-продажу.
- Готує фінансові звіти.
- Використовує статистичні методи оцінки вартості.

III. Права

Фінансовий аналітик має право:

- Запитувати й одержувати необхідні матеріали і документи, пов'язані з питань діяльності фінансового аналітика.
- Вступати у взаємини з підрозділами сторонніх установ і організацій для вирішення оперативних питань виробничої діяльності, що входить в компетенцію фінансового аналітика.
- Представляти інтереси організації в сторонніх організаціях з питань, що належать до виробничої діяльності організації.

IV. Відповідальність

Фінансовий аналітик несе відповідальність:

- За неналежне виконання або невиконання своїх посадових обов'язків, передбачених цією посадовою інструкцією, в межах, визначених чинним законодавством України.

– За правопорушення, скоєні в процесі здійснення своєї діяльності - в межах, визначених чинним адміністративним, кримінальним та цивільним законодавством України.

– За завдання матеріальної шкоди - в межах, визначених чинним законодавством України.